

Hur lagstiftningen gällande snabblån har ändrats sedan 2013 och vilka ändringar som fortfarande efterlyses

Kenneth Örn

Examensarbete för Tradenom (YH)-examen

Företagsekonomi

Vasa 2022

EXAMENSARBETE

Författare: Kenneth Örn

Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa

Inriktning: Justitieförvaltning

Handledare: Mayvor Höglund

Titel: Hur Lagstiftningen gällande snabblån har ändrats sedan 2013 och vilka ändringar som fortfarande efterlyses

Datum: 18.9.2020 Sidantal: 56

Bilagor: 1

Abstrakt

Språk: svenska

Nyckelord: snabblån, konsumentkrediter, skuldsättning

Snabblånen har medfört en rad olika problem ända sedan de lanserades på marknaden år 2005. Små kortfristiga krediter utan säkerhet är fortfarande en bidragande orsak till skuldsättning hos finländare, som år 2022 är på rekordhög nivå. Snabblånen är problematiska ur flera olika synvinklar och grund av detta har man sedan 2012 infört gradvis strängare regleringar och begränsningar i syfte att minska på problemen, med varierande resultat. I samband med förändringarna har problematiken med snabblån inte försvunnit, utan snarare ändrat form. Även snabblåneföretagen har ändrat sin verksamhet i takt med förändringarna. På grund av de problem som fortfarande föreligger gällande snabblån, efterlyses det fortfarande ändringar inom en rad olika områden som faller inom ramen för snabblån.

Jag har använt mig av regeringens propositioner till riksdagen från 2012, 2018, 2020 och 2022 för att analysera de ändringar som har gjorts. I analysen går jag igenom vilken effekt ändringarna har haft, vilka brister de har och hur dessa tangerar till de ändringar som efterlyses i framtiden.

I arbetet går detaljerat igenom skuldsättningen hos finländare igenom och vilken plats snabblån har i denna problematik och vilka ändringar som har gjort i lagstiftningen gällande snabblån. Utöver detta går jag igenom hur lagstiftare tänker och bör tänka i framtiden gällande snabblån i takt med samhällets utveckling och ökade digitalisering.

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Kenneth Örn

Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vasa

Suuntautumisvaihtoehto: Oikeushallinto

Ohjaaja(t): Mayvor Höglund

Nimike: Miten lainsäädäntö liittyen pikalainat ovat muuttuneet 2013 jälkeen ja minkälaisia muutuja on tulossa

Päivämäärä: 20.11.2022 Sivumäärä : 56

Liitteet:1

Tiivistelmä

Kieli: Suomea

Avainsanat: Pikalainat, Kulutusluotto, Velkaantuneisuus

Pikalainat ovat tuoneet mukanaan monta eri ongelmaa siitä lähtien kun ne tuotiin markkinoille vuonna 2005. Lyhytaikaiset luotot ilman turvaa ovat edelleen osasyynä suomalaisten velkaantumiselle. Nämä ovat olleet poikkeuksellisen korkeat vuonna 2022. Pikalainat ovat ongelmalliset monista eri syistä. Tämän vuoksi on vuodesta 2012 saakka esitetty tiukempia asetuksia sekä rajoituksia joiden tarkoituksena on velkaantumisen vähentäminen. Tätä on kuitenkin tapahtunut vain vaihtelevin menestyksin. Kun muutokset ovat tulleet voimaan, pikalainojen ongelmat eivät ole hävinneet, vaan pikemminkin muuttaneet muotoaan. Tähän vaikuttaa myös se tosiasia, että pikalainayhtiöt ovat muutosten rinnalla muuttaneet toimintatapojaan. Nykyhetkessä vallitsevien ongelmien varjolla, tarvitaan edelleen muutoksia eri osa-alueilla pikalainoihin liittyen.

On käytetty hallituksen ehdotuksia eduskunnalle vuosilta 2012, 2018, 2020 sekä 2022 ja on analysoitu jo tehtyjä muutoksia. Analyysissa käydään läpi muutosten vaikutuksia, niiden puutoksia sekä niiden mahdollisia vaikutuksia tuleviin muutoksiin.

Opinnäytetyössä käydään läpi suomalaisten velkaantumista yksityiskohtaisesti sekä pikalainojen merkitystä kyseisessä asiassa. Tämän ohella käydään läpi lakimuutoksia joita on tehty koskien pikalainoja. Käydään myös läpi lainsäätäjien ajatuksia sekä kuinka heidän tulisi suhtautua tulevaisuudessa pikalainoihin yhteiskunnan kehittyessä ja digitalisoituessa.

BACHELOR'S THESIS

Author: Kenneth Örn

Degree Programme: Business Administration, Vasa

Specialisation: Judicial Administration

Supervisor(s): Mayvor Höglund

Title: How the legislation regarding payday loan has changed since 2013 and amendments that are still called for

Date	Number of pages	Appendices
------	-----------------	------------

Abstract

Language: English

Key words: Payday loan, Consumer credit, Debt

Instant loans have contributed to an array of different problems since their introduction to the market in 2005. Small short-term loans without security are still one of the key contributors to debt among Finns, which is higher than it has ever been. Instant loans are problematic from many different angles and because of this, legislators have gradually introduced stricter rules and regulations in order to mitigate these problems, with varying results. Even the Instant loan companies have changed their business conduct along with the changes. Due to the problems that still subsist with instant loans, amendments are still sought after in different areas.

I have used the government propositions to the Parliament from 2012, 2018, 2020 and 2022 order to analyze the changes that have been made. Included in the analysis are the effects and the flaws of the changes, as well as how these changes correlate to the changes that are sought after in the future.

In this work, I will go through the debt situation in Finland and the role that instant loans play in this issue, and the changes that have been made in the legislation. Moreover, I will also go through the thought process of legislators and how legislators ought to think in the future to keep up with societal development and increased digitalization.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemområde.....	2
1.2	Syfte och Frågeställningar	7
1.3	Avgränsning	7
1.4	Metod.....	7
1.5	Disposition.....	8
2	Allmänt om snabblån.....	10
2.1	Skillnader mellan vanliga lån och snabblån	10
2.2	Snabblånsföretagens uppkomst och utveckling.....	10
2.3	Vem tar snabblån?.....	11
3	Regleringen av snabblån.....	14
3.1	Hur snabblån tolkas i konsumentskyddslagen	14
3.2	Regeringspropositioner	14
3.3	Genomförda förändringar gällande snabblån.....	18
4	marknadsföring av snabblån	21
4.1	Innehållet och regleringar i marknadsföringen	21
4.2	Marknadsföringen tillåtlighet	22
5	Analys av genomförda ändringar	25
5.1	God kreditgivningssed	25
5.2	Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet	25
5.3	Räntetak.....	26
5.4	information som bör lämnas i reklam	29
5.5	Begränsning av ändringar av avgifter	31
5.6	Förbud mot direktmarknadsföring.....	31
6	Framtida förändringar gällande snabblån	33
6.1	Åtgärder mot skuldsättningen.....	33
6.2	Åtgärder mot marknadsföringen.....	34
6.3	Åtgärder gällande kreditgivning.....	35
6.4	Uppdatering av EU-regler om konsumentkrediter	36
7	Sammanfattning.....	38
7.1	Vilka problem har snabblånen medfört?.....	38
7.2	Vilka ändringar har gjorts och orsaken bakom dem?	39
7.3	Vilka ändringar efterlyses i framtiden?	41
7.4	Förslag till framtida forskning.....	42
8	Litteraturförteckning.....	44

1 Inledning

Snabblån, dvs små kortfristiga lån utan säkerhet har bidragit till problem ända sedan de lanserades på marknaden år 2005. Konsumenter, domstolar och samhället i allmänhet känner av konsekvenserna i form av överskuldsättning, arbetsmängd gällande fordringsmål, och ifrågasättbara marknadsföringsmetoder från snabblåneföretagen. Snabblånen, eller "konsumentkrediter" som de definieras i lagen, har också varit problematiska gällande prissättningen av dem, kreditgivarnas erbjudanden samt gällande beviljande av krediten. För att försöka minska på dessa problem har lagstiftare infört begränsningar och regleringar vid ett flertal tillfällen med varierande effekt. Vissa ändringar har haft otillräcklig inverkan, medan andra ändringar har fört konsumentkreditmarknaden i önskad riktning och ändrat på problemens karaktär istället för att förmildra dem.

De finländska hushållen skuldsättning är på historiskt hög nivå, inte bara i fråga om bostadskrediter men även konsumentkrediter. Skuldkvoten hos hushållen är i genomsnitt större i Finland än i övriga EU-länder. Finanskriserna har visat att de beslut som ekonomiska aktörer fattar kan vara rationella på individnivå men kan till leda till en negativ utveckling när det gäller finansmarknaden. En kontrollerbar ökning av kreditgivningen kan ha negativa konsekvenser för samhällsekonomin och alltför stor skuldsättning hos hushållen kan utgöra en systemrisk för ekonomin. Utöver detta kan en alltför stor ökning av skuldsättningen också ha långtgående konsekvenser för realekonomin

Konkurrens-och konsumentverket och justitieministeriet har de senaste åren ägnat mycket tid åt att se över problem med i snabblånen och regeringsprogrammet för statsminister Marins regering finns ett flertal åtgärder för att få bukt med finländarnas överskuldsättning. Vidare har till och med EU-reglerna angående konsumentkrediter också setts över och anses behöva uppdateras i samband med en svåra globala ekonomisk situationen vi befinner oss i samt den digitala omställningen. De gemensamma dragen med åtgärderna är att minska på skuldsättningen, omstrukturera prissättningen av konsumentkrediter och förbättra konsumentkreditmarknaden gällande tillsyns och kreditgivningssed.

1.1 Problemområde

Marknaden för snabblån har vuxit ordentligt. År 2011 beviljas 1,4 miljoner nya lån varav det sammanlagda beloppet av de beviljade krediterna var 322 miljoner euro. Det kan konstateras att antalet beviljade lån har minskat sedan dess, men lånebeloppen har ökat märkbart. Konsumentkrediter har allmänt sett fortsatt att öka hushållens skuldsättning. (Regeringens proposition 230/2018 s.4, 2018)

Marknadsföringen av konsumentkrediter sker i stort sett genom utnyttjande av flera olika marknadsföringskanaler. Förutom traditionell radio-och televisions reklam sker marknadsföringen också på nätet. Vid reklam på internet används sociala medier, sökmotors marknadsföring, kommersiellt samarbete med medier på nätet samt nätpublikationer. För marknadsföring till företagets nuvarande eller tidigare kunder används också e-post vid marknadsföring av skuldsaneringslån eller någon annan ny kredit. Somliga kreditgivare har även sänt påminnelser till sina kunder att beviljad kredit inte har utnyttjats. Snabblåneföretagen kan försöka nå kunder genom direktmarknadsföring men även riktad marknadsföring. Dessa metoder är bra för att nå kunder som sannolikt klarar av återbetalning av krediten klanderfritt, men de gör det möjligt att på ett påträngande sätt marknadsföra krediterna också till konsumenter som har ekonomiska svårigheter och till konsumenter som troligtvis använder krediter oansvarigt. (Regeringens proposition 218/2022 s.22, 2022)

Problemet med marknadsföringen av krediter är att krediter ofta presenteras som bekymmersfri eller som en snabb lösning på konsumentens ekonomiska problem. marknadsföringen vädjar också ibland till känslorna, vilket ofta utnyttjas. Exempel på detta är att betona stundens tillfredsställelse samt social påverkan till exempel så att en person skall kunna konsumera till samma grad som andra personer. (regeringens proposition 218/2022 s.23, 2022)

Enligt konkurrens-och konsumentverket gör konsumenter inte alltid de bästa beslut när de tar snabblån, även om information om alternativ finns tillgänglig. Reklamerna på radio, tv, tidningar och internet har stor inverkan på de beslut som konsumenter tar. (Hufvudstadsbladet)

Katri Väänänen som är ansvarig chef för konsumentärenden på konkurrens och konsumentverket ansåg i samband med utredningen av låneföretaget Aurora Laina att marknadsföringen var fullständigt olämplig. I marknadsföringen säger man att kredituppgifterna inte behöver vara i skick, vilket kan bidra till att pressa personer att ta lån med hög ränta. Hon anser även att aktörerna inte tar något ansvar, vilket gör åtgärderna i egenskap av lagstiftning och övervakningsmetoder försumbar. (Yle, 2019)

Antalet summariska tvistemål har under lång tid hållit sig på hög nivå, även om antalet har minskat en del efter 2019. Summariska tvistemål innebär sådana mål som behandlas i domstol som handlar om fordran på ett visst belopp, återställande av besittning, vräkning eller rubbat förhållande, där käranden anser att ärendet är ostridigt. Summariska tvistemål är problematiska eftersom det påverkar arbetsmängden hos domstolarna och kräver stora resurser. Nedan är en tabell på summariska tvistemål från år 2015–2022. (Regeringens proposition 218/2022 s.15, 2022)

Tabell 1. Summariska tvistemål 2015-2022.

Månad	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Januari	28 925	26 960	28 811	36 212	38 607	32 398	27 947	30 228
Februari	27 253	28 820	27 537	32 262	34 667	26 128	34 518	31 191
Mars	33 796	30 902	36 165	37 150	33 961	34 302	42 174	31 265
April	29 219	30 304	30 909	33 513	34 903	30 001	53 180	27 973
Maj	29 236	27 853	35 699	38 105	35 709	31 668	29 036	30 385
Juni	28 950	26 881	40 325	31 511	31 845	34 853	31 192	31 416
Juli	28 319	25 023	33 174	37 811	38 538	30 108	26 994	27 816
Augusti	30 096	31 076	37 463	37 671	58 148	32 089	26 447	
September	29 697	27 929	33 958	31 143	30 596	35 890	32 369	
Oktober	28 998	26 809	31 056	37 181	32 906	29 123	37 189	
November	25 402	36 003	35 081	36 443	37 647	40 893	37 068	
December	29 339	25 450	32 693	25 250	28 699	25 563	29 692	
Sammanlagt	349 230	344 010	402 871	414 252	436 226	383 016	407 806	210 274

(Regeringens proposition 218/2022 s.15, 2022)

Enligt statistik från domstolarna registreras årligen cirka två tredjedelar av summariska tvistemål med koderna 0810 (fordran som grundar sig på skuldebrev) och 0890 (fordran som grundar sig på skuldförhållande). Med dessa koder blir majoriteten av de mål som har anknytning till konsumentkrediter registrerade. Av tabellen nedan kan man se de summariska tvistemål från 2015 som har bokförts med de ovannämnda koderna. (regeringens proposition 218/2022 s.16, 2022)

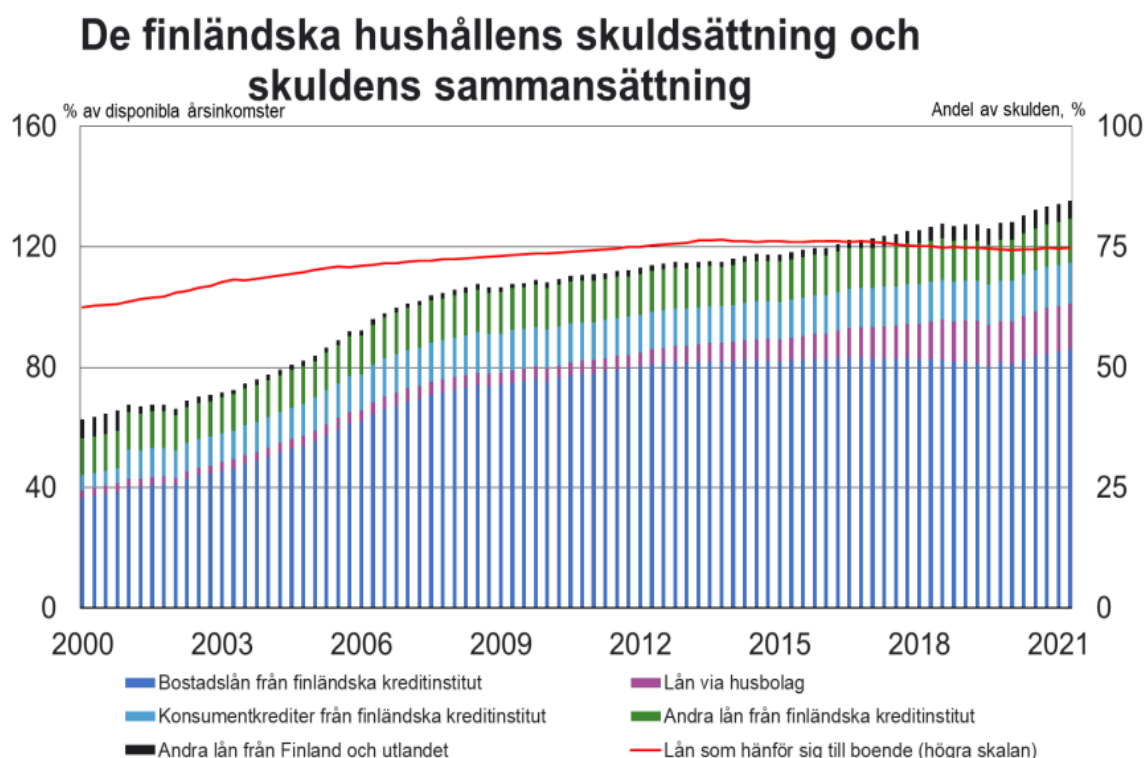
Tabell 2. Summariska tvistemål med koderna 0810 och 0890 från 2015-2022.

Månad	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Januari	17 796	17 730	18 522	24 145	27 923	20 877	19 091	19 245
Februari	17 410	18 471	17 903	21 567	26 068	18 079	25 844	20 942
Mars	20 810	19 667	23 777	24 186	24 964	25 556	28 377	17 005
April	17 458	18 615	19 785	22 105	25 627	21 815	36 394	16 102
Maj	17 197	17 502	23 553	25 108	26 222	24 873	19 860	17 062
Juni	18 423	16 701	21 710	21 882	22 380	26 461	21 063	16 733
Juli	18 571	16 447	21 401	26 082	28 261	21 942	17 195	14 773
Augusti	18 346	19 927	24 642	25 492	39 940	23 409	16 222	
September	17 441	17 228	22 905	21 625	22 888	26 542	20 220	
Oktober	16 617	16 977	20 591	24 781	23 807	20 575	26 622	
November	15 173	24 333	22 881	25 309	29 678	25 110	26 210	
December	17 462	16 434	23 345	17 393	21 414	16 878	19 288	
Sammanlagt	212 704	220 032	261 015	279 675	319 172	272 117	276 386	121 862

(regeringens proposition 218/2022 s.16, 2022)

Enligt en utredning från 2020 som utfördes av institutet för kriminologi och rättspolitik vid Helsingfors universitet har antalet finländare med betalningsstörningar under 2009–2019 ökat från 305 000 till 387 000. Utvecklingen gällande överskuldsättning visar att kvinnornas överskuldsättning har ökat jämfört med männens, och en ökning i skuldsättning hos minst 65-åriga personer. Det tredje klara draget är att överskuldsättningen har minskat hos under 25-åriga ungdomar, men att eurobeloppet på skulderna är större. En faktor som har haft stor inverkan på detta fenomen är det ökade urvalet av krediter, och att konsumenter tar ut flera olika krediter. Ett av de viktigaste målen i regeringsprogrammet för Sanna Marins regering är att få bukt med överskuldsättningen konsekvenserna i samband med den. (Statsrådet, 2020)

De finländska hushållen skuldsättning är på historiskt hög nivå, inte bara i fråga om bostadskrediter men även konsumentkrediter. Skuldkvoten hos hushållen är i genomsnitt större i Finland än i övriga EU-länder. Det totala beloppet av skulderna i förhållande till disponibla inkomster var 135,3 procent i slutet av andra kvartalet 2021 och skulderna uppgick då till 165,11 miljarder euro. Enligt Europeiska unionens statistikbyrå var skuldkvoten i förhållande till bruttoinkomsterna i euroområdet 997,9 procent i slutet av andra kvartalet 2021, jämfört med 120,2 i Finlands fall. (Regerings proposition 101/2022 s.20)

Figur 1. Hushållens skuldsättningsgrad. (Regerings proposition 101/2022 s.20)

Finanskriserna har visat att de beslut som ekonomiska aktörer fattar kan vara rationella på individnivå men kan till leda till en negativ utveckling när det gäller finansmarknaden. En kontrollerbar ökning av kreditgivningen kan ha negativa konsekvenser för samhällsekonomin och alltför stor skuldsättning hos hushållen kan utgöra en systemrisk för ekonomin. Utöver detta kan en alltför stor ökning av skuldsättningen också ha långtgående konsekvenser för realekonomin. Skuldsättning gör det svårare för hushållen och företagen att anpassa sin ekonomiska ställning vid en kris och detta kan i sin tur leda till en stor nedgång i konsumtionsefterfrågan, kreditförluster, en försvagad förmåga att hos bankerna att bevilja kredit och i värsta fall en bankkris som kan leda till en total minskning i produktion. (Regerings proposition 101/2022 s.20)

Prisregleringen av konsumentkrediter har ändrats flera gången, och detta kan bidra till att avtal som ingåtts vid olika tidpunkter, berörs av olika bestämmelser. Detta medför en del utmaningar för tillsynsmyndigheter, domstolar som behandlar fordringsmål samt kreditkreditgivarna. Även konsumenter berörs till hög grad, eftersom de inte alltid kan uppfatta vilka regleringar som gäller deras individuella avtal. Finansinspektionen, Östra Nylands tingsrätt, konkurrens-och konsumentverket och konsumentförbundet har alla

uttryckt sin oro över den komplicerade regleringen. Om man tänker mera långsiktigt borde man försöka undvika temporära regleringar och undersöka huruvida man skulle kunna ändra prisregleringen mera permanent. Man borde i och med detta ha avtal om fortlöpande krediter som ingått före den 1 september 2019 i åtanke, eftersom dessa avtal lämnades utanför tillämpningsområdet för den prisreglering som trädde i kraft efter detta datum, även om konsumenten gör nya lyft efteråt. (Regerings proposition 234/2020 s.19, 2020)

Ett annat problem är den ökade mängden konsumentkrediter som beviljas av andra än finländska kreditinstitut. Denna ändring tyder på ett ökat behov av nya företag på konsumentkreditmarknaden. Utländska digital-banker och så kallade "payday-loans" företag använder sig av digital distribution och har ökat sin marknadsandel väldigt snabbt. Under de senaste åren har svenska och norska digital-banker börjat erbjuda konsumentkrediter till finska hushåll. Dessa banker erbjuder huvudsakligen konsumentkrediter utan säkerhet med höga räntor. Introduktionen av nya företag och företagsmodeller inom konsumentkreditmarknaden har ökat utbud av lån till en bredare kundbas. Det är även möjligt att bevilja flera lån till samma person, och många av dessa företag använder sig av aggressiv marknadsföring för att erbjuda lånen. Under åren 2013–2018 hade en person som ansökte till garantistiftelsen om garanti för att omstrukturera sina lån i medeltal 17 olika lån. Majoriteten av dessa var anställda i Finland och bodde på hyra. (Koskinen & Aaltonen, 2019)

Statistik om betalningsstörningar visar att konsumentkrediter är en vanlig bidragande orsak till betalningsstörningar. Enligt en studie om betalningsstörningar hos unga vuxna såg man att hälften av de personer som svarade på enkäten hade en betalningsstörning. I studien analyserade man också korrelationen mellan utbildningsnivån och betalningsstörningar där de personen med endast grundutbildning hade flest betalningsstörningar. Studiens resultat visade också att personer med betalningsstörningar hade låginkomst med stöd, bostadsstöd eller studiestöd. Andra akademiska studier visar en också en negativ korrelation mellan utdragen fattigdom och rationellt beslutsfattande. (Koskinen & Aaltonen, 2019)

1.2 Syfte och Frågeställningar

Syftet med detta arbete är att redogöra för de förändringar som har gjorts i lagstiftningen gällande snabblån och orsaken bakom dem samt vilka ändringar som efterlyses i framtiden gällande snabblån. Genom att kartlägga de problem som snabblånen medför och har medfört, samt analysera de ändringar som har gjorts, får man en bild av om ändringarna har haft önskad effekt eller inte. På detta sätt får man även en förståelse för varför vissa ändringar fortfarande efterlyses.

För att uppnå syftet ställs följande forskningsfrågor

1. Vilka problem har snabblånen medfört?
2. Vilka ändringar har gjorts och varför?
3. Vilka ändringar efterlyses i framtiden?

1.3 Avgränsning

Arbetet fokuserar på de huvudsakliga orsakerna som har bidragit till regleringar och lagförändringar gällande snabblån. Snabblån är ett mångfacetterat dilemma som man kan titta på genom en etisk, politisk och ekonomisk lins, vilket bidrar till dess komplexitet. I detta arbete fokuserar jag inte på sådana konsumentkrediter som faller utanför tillämpningsområdet i konsumentskyddslagens 7 kap. samt inte heller företagens skuldsättning.

1.4 Metod

I detta arbete har jag valt att använda mig av den rättsdogmatiska metoden. De källor jag har använt är framförallt regeringens propositioner och lagar som hänför sig till området för att analysera och tolka gällande lagstiftning. Genom en litteraturstudie av regeringens propositioner till riksdagen från 2012, 2018, 2020 samt 2022 reder jag ut hur har gällande lagstiftning kommit till, vad är ändamålet med den och om den kan problematiseras eller har brister. Utöver detta också hur gällande rätt kan analyseras i enlighet med aktuella samhällsfrågor.

1.5 Disposition

I kapitel 1 inleder jag med en introduktion för att ge läsaren en grundförståelse för vad arbete kommer att handla om, som sedan åtföljs av en längre introduktion till problemen med snabblån. Vidare går jag igenom Syfte och forskningsfrågor, avgränsning, samt vilken forskningsmetod jag använder i arbetet. Tanken med detta är att minska på oklarhet om vad arbetet handlar om och ge läsaren en uppfattning om varför arbetet är utformat på just detta sätt.

I kapitel 2 redogörs för skillnaden mellan snabblån och vanliga lån, hur snabblånen har uppkommit, vem som tar snabblån, samt de skuldsättningsproblem som förekommer i samband med snabblån. Detta kapitel fungerar som en introduktion till snabblån i syfte att ge läsaren en uppfattning om vad ett snabblån är, vilka typer av människor som tar snabblån, samt vilka problem detta medför. Genom denna introduktion får man en bättre förståelse för varför lagstiftningen gällande snabblån har behövt regleras för att minska på de omfattande skuldsättningsproblem och de indirekta problem som överskuldsättning medför för individen.

I kapitel 3 redogörs först och främst för hur snabblån definieras i lagen, och för de förändringar som föreslogs i regeringens propositioner till riksdagen samt orsakerna som gavs varför ändringar borde införas. I kapitlets sista del går jag i detalj igenom vilka ändringar som infördes. Syftet med detta kapitel är att få en tydlig bild av hur lagstiftningen har ändrats och att få en helhetsblick över orsakerna bakom ändringar, samt vilket resultat tidigare ändringar har haft på snabblånen.

I kapitel 4 lyfter jag fram problematiken som föreligger gällande snabblånsföretagens marknadsföring. Syftet med detta kapitel är att ge läsaren en insikt i ett av de största problemen med snabblån och det problemområde som har stort behov av framtida förändringar.

Syftet med kapitel 5 är att analysera och knyta ihop de tidigare ändringar som har gjorts med den problematik som fortfarande föreligger med snabblån, samt vilka ändringar som bör och skall göras i framtiden. På detta sätt får läsaren en bild av huruvida tidigare regleringar har haft önskad effekt och varför vidare ändringar fortfarande efterlyses.

I kapitel 6 Redogör jag för de förändringar som fortfarande efterlyses gällande konsumentkrediter. Genom innehållet i kapitel 6 får man en uppfattning om vilka åtgärder som behöver tas för att ta itu med de problem som fortfarande finns med konsumentkrediterna.

I Kapitel 7 ämnar jag svara på de forskningsfrågor som ställs i syftet, dvs vilka problem som snabblånen har medfört, vilka ändringar som har gjorts och varför, samt vilka förändringar som fortfarande efterlyses.

2 Allmänt om snabblån

2.1 Skillnader mellan vanliga lån och snabblån

Historiskt sett har man alltid förknippat lån med banker. Den ökade konkurrensen på marknaden har gjort att det är mycket lättare att få ett lån direkt från sin mobiltelefon. Banklån är dock fortfarande det mest populära alternativet när det kommer till större lån som man har tänkt betala av under många års tid. För att bli beviljat ett traditionellt banklån måste du fysiskt besöka ett bankkontor och processen kan vara långdragen med mycket pappersarbete involverat. De papper som skall dokumenteras är bland annat årsredovisning, information gällande lön och pension samt uppvisning av en budget av sin privatekonomi och återbetalningsplan som skall tillhandahållas banken. Banken kan erbjuda mycket lägre räntor än snabblånsföretag eftersom de kan ta bostad eller dylikt som säkerhet som följaktligen minskar risken att låna ut pengar. Tanken med snabblån däremot är att det ska gå snabbt att få ett lån beviljat. Kreditbeloppet är kring 100–2000 euro och denna summa får man in på kontot samma dag vanligtvis. Ett snabblån är däremot mycket dyrare än ett banklån eftersom räntan kan vara flera hundra procent i årsränta, och därför är det viktigt att lånet betalas tillbaka så snabbt som möjligt. Huruvida krav som ställs på låntagaren kan variera, men gemensamma drag är att du måste vara minst 18 år gammal och vara folkbokförd i Finland. (underrättelsetjänster, 2018)

2.2 Snabblånsföretagens uppkomst och utveckling

Små kortfristiga konsumentkrediter som beviljas utan säkerhet via internet eller mobiltelefon har funnits på den finländska marknaden sedan 2005. Snabblånsmarknaden har sedan denna tidpunkt vuxit ordentligt och flera nya aktörer har trätt in på marknaden. Enligt Företags- och organisationsdatasystemet fanns det år 2005 ungefär 20 st. snabblånsföretag som fram till år 2007 hade vuxit till ungefär 50 st., respektive 80 st. 2012. Enligt data från statistikcentralen beviljades det omkring 1,2 miljoner snabblån år 2010 och det sammanlagda beloppet av de krediter som beviljades var 244 miljoner euro. De sammanlagda kostnaderna för dessa krediter låg mellan 64 miljoner euro. Återbetalningstiden låg omkring 30 dagar och den genomsnittliga lånesumman var ungefär 206 euro. År 2011 ökade dessa siffror ytterligare, där de beviljade krediternas totalbelopp var 322 miljoner, kostnaderna i samband med utlåningen var 79 miljoner,

återbetalningstiden och den genomsnittliga storleken på snabblån var 33 dagar, respektive 228 euro. (Regeringens proposition 78/2012 s.4, 2012)

2.3 Vem tar snabblån?

I dagens läge behöver vi inte ha pengar på kontot för att konsumera vilket, gör att pengar blir för abstrakt. Det är främst 25–34 åringar som har skuldproblem på grund av snabblån och oftare män än kvinnor. Mia-Maja Wägar som är ekonomirådgivare på Marthaförbundet hävdar att betalandet idag är så enkelt efter som man inte behöver ha pengar på kontot för att konsumera och att detta leder till att man inte förstår värdet på pengar. I Finland borde vi enligt henne satsa mera på ekonomifostran än vad vi gör idag. Ett ytterligare problem med snabblån är att de är attraktiva för personer som redan är skuldsatta vilket gör att dessa individer ofta hamnar i en ond cirkel där de betalar av snabblån med att ta nya snabblån. Ungefär 55 procent av de som tagit snabblån har gjort det mer än en gång och de summor som folk lånar rör sig runt 400–500 euro. Det är inte ovanligt att personer som tar snabblån är överoptimistiska över sin framtida ekonomi och förmåga att betala tillbaka lånen. (Yle, 2017a)

Enligt skuldforskaren Richard Ahlström som är docent i psykologi och forskat om hur överskuldsättning påverkar människors liv i flera årtionden är den fysiska och psykiska hälsan hos överskuldssatta är nio gånger sämre än hos resten av befolkningen och var sjätte överskuldssatt har försökt ta sitt liv. Psykiska problem så som sömnlöshet, ångest och depression är vanligt bland drabbade. Som tidigare nämnt beror överskuldssättning oftast på en rad sammanhängande orsaker som till exempel arbetslöshet, skilsmässa eller sjukdom. I samband med den ekonomiska krisen i början på 1990-talet blev begreppet "ekonomisk stress" vanligt eftersom man insåg att människor kunde bli sjuk av att pengarna inte räckte till. Utöver de psykiska och följaktligen de fysiska hälsoproblem man får av skulderna, upplever den skuldsatta skamkänslor, utanförskap och maktlöshet. Dessa känslor i kombination med det upplevda hot som inkassobyråer och utmätning bidrar till, nämligen "om du inte betalar, blir det värre" gör att den skuldsatta inte söker hjälp. Rent samhällsekonomiskt gör överskuldssättning också stor skada. Då Ahlström undersökte vad överskuldssatta i Sverige kostade för samhället i egenskap av sjukvårdskostnader och bortfall av arbetskraft blev summan anmärkningsvärd. I värsta fall kan man tala om 100

miljarder kronor med en del svängrum. Han betonar slutligen att den negativa spiralen snurrar snabbt och att det borde bli lättare att få beviljat skuldsanering. (Yle, 2017b)

Konkurrens-och konsumentverket publicerade våren 2022 en forskningsrapport där man bedömde att cirka 1–2 procent av den vuxna befolkningen har snabblån årligen. Rapporten visar även att 35–45 procent av dem som har något annat lån än snabblån har haft olika betalningssvårigheter. I rapporten framhålls det även att det är oftare män under 35 år som har låginkomsttagare, ensamboende och/eller arbetslösa som tar snabblån. (Regeringens proposition 218/2022 s.18, 2022)

A-kliniken i Åbo, som erbjuder hjälp till människor som vill bli av med sitt spelberoende har märkt att många personer som lider av spelberoende vänder sig till företag som erbjuder snabbkrediter. Enligt THL:s statistik lider 3,3 procent av finländare av spelproblem, alltså 124 000 personer. De som tar kontakt med A-kliniken har ofta stora problem med sitt spelande med skulder som kan uppgå till hundratusentals euro. (Yle, 2018a)

Även skuldsättningen hos den äldre befolkning ökat. Enligt en undersökning av Helsingfors universitet från 2018 har skuldsättning i samband med snabblån eller liknande kreditmedel mångdubblats under de senaste åren. För personer över 55 år har indrivningskraven tredubblats för den här typen av skulder, Enligt Garantistiftelsen VD Juha Pantzar handlar det om en livsstilsförändring för denna åldersgrupp. Det går inte att upprätthålla samma livsstil i samband med att inkomsterna minskar. (Yle, 2018b)

Det är inte heller ovanligt att snabblåneföretag genom aggressiv marknadsföring erbjuder lån åt småföretagare som befinner sig i svår ekonomisk situation. Den lag som skyddar konsumenter från snabblån gäller inte företag på samma sätt. Lagen om räntetak på tio procent för snabblån och förbud av direktreklam gäller endast konsumenter. Enligt Mika Kuismänen som är chefsekonom på företagen i Finland fiskar dessa snabblånsföretag efter uppgifter om företag som är i ekonomisk knipa och erbjuder dem lån på villkor som inte är fördelaktiga för dem. (Yle, 2020)

Det har varit många dåliga år för bönder genom ständiga undantagsförhållande, torka, hetta eller kyla. Prisnivån har inte heller varit den bästa och efter flera år som inte har gått som planerat börjar det kännas av ordentligt ekonomiskt. När det inte finns pengar måste även denna grupp vända sig till snabblån. Enligt Susanne Rabb som var projektanställd vid

att ta hand om bonden-projektet 2018 har bönder också snabb lån som ofta är inbakade med andra lån. (Yle, 2018c)

3 Regleringen av snabblån

3.1 Hur snabblån tolkas i konsumentskyddslagen

I kapitel 7 i konsumentskyddslagen stadgas om konsumentkrediter. Konsumentkrediter är sådana krediter som en näringsidkare enligt avtal lämnar eller ämnar lämna en konsument om betalningsanstånd, lån eller annat liknande ekonomiskt arrangemang. Konsumentkrediter anses också i denna lag vara hyresavtal och avtal som ger en besittning till en vara, om varans kontantpris och kreditkostnaderna i avtalet ska betalas under period för hyran eller om konsumenten kan bli ägare till varan när avtalet går ut. Även sådan kredit som någon annan än näringsidkaren eller kreditgivaren lämnar eller utfäster sig att lämna om betalningsanstånd, lån eller något annat liknande ekonomiskt arrangemang, om denna kredit förmedlas av en näringsidkare till kunden. Enligt konsumentskyddslagen 40§ likställs en identifikator som ger rätt till användningen av ett konto, finansiellt instrument eller annan finansiell tjänst med en identifikator som berättigar till användning av en kredit. Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte sådana konsumentkrediter där ingen ränta eller avgifter tas ut, krediter som lämnas av pantlåneinrättningar, krediter som lämnas med stöd av lagen om social kreditgivning, krediter där konsumenten har rätt att i poster betala priset på en nyttighet som levereras fortlöpande under avtalets löptid och bostadskrediter med bostad som säkerhet som stadgas om i tillämpningsområdet för 7a kap i denna lag. (Konsumentskyddslagen 1978/38)

3.2 Regeringspropositioner

I regeringens proposition 78/2012 till riksdagen föreslås lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2§ i räntelagen. Det huvudsakliga syftet med proposition är att minska på skuldproblem till följd av snabblån. Det första av de föreslagna ändringarna har att göra med bedömning av konsumentens kreditvärdighet. Bedömningen ska enligt bestämmelsen i konsumentskyddslagen grundas på tillräckliga uppgifter med tanke på kreditbeloppet och övriga omständigheter. Enligt förslaget anses det inte tillräckligt att kreditgivaren kontrollerar kreditupplysningar som har att göra med konsumenten, utan det bör även inhämtas ytterligare uppgifter angående konsumentens ekonomiska ställning av konsumenten själv eller någon annan tillförlitlig källa. Kontrollskyldigheten ska t.ex. inte gälla i fråga om nyttighetsbundna engångskrediter

till relativt litet belopp. Snabblånsföretag inhämtar för tillfället bara uppgifter om var sig konsumenten har tidigare betalningsanmärkningar, och använder sig av olika riskklassificeringsverktyg och poängsättningssystem som baserar sig på statistiska uppgifter av olika slag. Det anses därför nödvändigt men tanke på den ökade mängden domar i fordringsmål som gäller snabblån att kreditgivaren kontrollerar kreditvärdigheten noggrannare. (Regeringen proposition 78/2012 s.12, 2012)

Nästa förslag i denna proposition har att göra med krediten prisreglering, på grund av att detta anses mer ändamålsenligt än ett totalt förbud för att begränsa de problem som snabblånen medför. Tanken med denna reglering är att små engångskrediter kan fås på fördelaktigare villkor än för närvarande, samt att utbudet på marknaden sannolikt blir mindre. Förslaget innebär att kreditens effektiva ränta i enlighet med kreditavtalet får vara högst den referensränta som avses i räntelagen ökad med 50 procentenheter, där övriga kostnader skall beaktas. Denna modell har kritiserats eftersom konsumenten överlag inte har möjlighet att räkna ut räntan själv. Fördelen för kreditgivarna är att modellen inte tvingar till en viss struktur för prissättningen, det vill säga att de kan ta ut antingen ränta, ränta samt kostnader eller enbart kostnader för krediten. En annan nackdel som har lagts fram är modellen inte behandlar kredit av olika storlek på samma villkor, när effektiva räntan blir högre för mindre krediter i samband med de åtgärder som bör göras i anslutning till beviljande av krediten, det vill säga kontroll av adressuppgifter, bedömning av kreditvärdigheten och fastställande av creditsökande identitet. Dessa åtgärder leder till lika stora kostnader även om kreditbeloppet är litet. Räntetaksförslaget skulle gälla endast krediter under 2000 euro, som även har debatterats att sänkas till 1000 euro, men Suomen Pienlainayhdistys ry. har lagt fram förslaget att det flesta problem kommer från kreditbelopp under 1000 euro, samt att kreditutbudet kan skiftas till erbjudanden om större krediter i samband med räntetaket på 1000 euro. Genom en högre gräns, det vill säga 2000 euro, minskar risken för dåliga konsekvenser. Eftersom kreditrisken ökar när summan ökar är det inte sannolikt att kreditgivare ändras sina erbjudande till beviljande av större krediter. (Regeringen proposition 78/2012 s.12, 2012)

Det tredje förslaget i riksdagens proposition från 2012 har att göra med SMS-kostnader som tas ut av konsumenten. Enligt detta förslag får det inte användas SMS-tjänster mot extra avgift vid kommunikationen i anslutning till kreditförhållandet. Tanken med denna

ändring är att det skall vara lättare för konsumenten att få en uppfattning om de totala kostnaderna för krediten. (Regeringens proposition 78/2012 s.13, 2012)

RP 2018. regeringen proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om konsumentkreditavtal och vissa andra konsumentavtal år 2018 kom ytterligare förslag om ändringar. Det första förslagen i denna proposition är att prisregleringen som gäller utvidgas till att även gälla krediter på 2000 euro och mer. Den tidigare modellen som bygger på den effektiva räntan för krediten, anges det enligt förslaget istället en övre gräns för räntan på den kredit som konsumenten lyfter. Den föreslagna övre gränsen på 30 procent anses vara sådan att den inverkar sänkande på de dyraste konsumentkrediterna, utan att förhindra lönsam kreditgivningsverksamhet i framtiden. (Regeringens proposition 230/2018 s.15, 2018)

Rätten att ta ut andra kreditkostnader än ränta av konsumenter begränsas också. Beloppet av övriga kreditkostnader får per dag inte överskrida 0,01 procent av det kreditbelopp eller gräns som avses i kreditavtalet. När det gäller små krediter kan det dock avtalas om ett maximibelopp på 5 euro för andra kreditkostnader, givet att kredittiden är minst 30 dagar i avtalet. Andra kostnader i samband med stora krediter får uppgå till högst 150 euro per år. Syftet med ändringarna är att få prissättningen och regleringen av krediter mer transparent. (Regeringens proposition 230/2018 s.15, 2018)

Det föreslås i denna proposition vidare att påföljderna vid brott mot bestämmelsen om kreditkostnaderna maximibelopp skärps. En konsument behöver inte betala någon ränta på krediten eller övriga kreditkostnader i en sådan situation. Tanken med denna reglering är att göra efterlevnaden av bestämmelserna mera effektiv och ge klarhet i rättsläget. Under beredningen av denna regeringsproposition fördes det fram att bestämmelsen kan medföra alltför stränga påföljder för kreditgivaren i förhållande till brottet. Det är däremot värt att tänka på att en professionell kreditgivares uppgift är att säkerställa lagenligheten i sin prissättning, och genom att ha en enkel och tydlig struktur på den kan kreditgivaren försäkra sig om att gränsen för räntan och andra kreditkostnader inte överskrids. (Regeringens proposition 230/2018 s. 16, 2018)

För att förhindra att det tas ut oskäligen kostnader i samband med förlängning av betalningstiden får det tas ut max 5 euro, och max 20 euro per år, av konsumenten för förlängning av betalningstiden som sker innan förfallodatumet. Orsaken till detta är att

förhindra att betalningstiden förlängs upprepade gånger för att få kostnaderna för åtgärden att bli högre. Uttag av dessa kostnader tillåts endast om betalningstiden förlängs med minst 14 dagar. (Regeringens proposition 230/2018 s. 16, 2018)

Det föreslås att bestämmelserna om jämkning och tolkning i avtal i 4 kap. i konsumentskyddslagen ändras, eftersom de står i strid med direktivet om oskäliga villkor och etablerade beslutspraxis av EU-domstolen. Om avtalsvillkoret är ett sådant som har utarbetats i förväg utan påverkningsmöjligheter av konsumenten, skall ett villkor som är oskäligt lämnas utan avseende, givet att avtalet kan förbli i kraft utan villkoret. Denna reglering skall också gälla t.ex. på detta sätt utarbetade oskäliga prisvillkor fastän villkoren är klart och begripligt formulerade. (Regeringens proposition 230/2018 s. 16, 2018)

Sista huvudsakliga förslaget i denna proposition är att det i stämningsansökan ska ges mer detaljerade uppgifter om kreditavtalet än förut, när fordran baserar sig på ett konsumentkreditavtal. Tanken med detta är att minska behovet av kompletteringar och arbete som domstolarna och kärande måste göra oavsett på grund av prisregleringsmodellen. (Regeringens proposition 230/2018 s. 16, 2018)

I Regeringen proposition till riksdagen gällande temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen föreslås ändringar i samband med de undantagstillstånd som råder på grund av covid-19-epidemin. Det första förslaget hänför till räntetaket på konsumtionskrediter. Enligt detta förslag ska prisreglering av krediter skärpas temporärt så att den ränta som tas ut på utnyttjad kredit är högst 10 procent. Detta räntetak anses ha en avsevärd prissänkande effekt och förebyggande effekt för skuldsättningen. (Regeringens proposition 53/2020 s.7, 2020)

Det andra förslaget i proposition har att göra med direktmarknadsföring av konsumentkredit. Det föreslås att direktmarknadsföring och kreditförmedlartjänster skall förbjudas temporärt i syfte att förhindra att marknadsföringen riktas till konsumenter i plötsliga ekonomisk knipa. Behovet av att skärpa reglerna för marknadsföringen av konsumentkrediter på längre sikt samt utarbeta ändamålsenliga metoder för detta ändamål bör bedömas i separat i ett senare skede. (Regeringens proposition 53/2020 s.7, 2020)

3.3 Genomförda förändringar gällande snabblån

Förändringar från 2013. I enlighet med de förslag i regeringens proposition 78/2012 till riksdagen ändras konsumentskyddslagen på följande sätt gällande konsumentkrediter från och med 1.6.2013. Den första ändringen hänförs sig till konsumentskyddslagen 7 kap 13§ om **god kreditgivningssed**. God kreditgivningssed innebär att kreditgivaren ska handla ansvarsfullt vid kreditgivningen. I enlighet med detta infördes följande tillägg. kreditgivaren använder inte SMS-tjänster eller liknande kommunikationsmetoder mot tilläggsavgift vid marknadsföringen, kreditgivningen eller i övrig kommunikation som har samband med kreditförhållandet. (Regeringens proposition 78/2012 s.28, 2012)

Den andra ändringen gäller konsumentskyddslagen 7 kap 14 § om **skyldigheten att bedöma en konsuments kreditvärdighet**. Bedömningen vid beviljande av kredit skall grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens inkomster och ekonomisk situation. Tidigare bestämmelser stadgade att bedömningen skall grundas på tillräckliga uppgifter med tanke på kreditbeloppet och övriga omständigheter. (Regeringens proposition 78/2012 s.29, 2012)

Den tredje ändringen är införandet av 17 a§ om **räntetak**. Om kreditbeloppet eller gränsen är 2000 euro, får kreditens effektiva ränta vara högst den referensränta som anges i 12 § i räntelagen utökad med 50 procentenheter. Detta gäller dock endast om konsumenten har rätt att ta ut penningmedel enligt avtalet. (Regeringens proposition 78/2012 s.30, 2012)

I samband med ändringarna tillämpas inte bestämmelserna i 9–11§, 13 § 2 mom. 4 punkten samt 14§ och 17§ på konsumentkrediter där kredittiden är högst 3 månader, där ingen ränta tas ut och när övriga kreditkostnader när de är omräknade till effektiv ränta inte överstiger de räntebelopp som avses i 4§ 1 mom. i räntelagen. På fortlöpande krediter tillämpas däremot fortfarande 14 och 17§. (Regeringens proposition 78/2012 s.30, 2012)

Förändringar från 1.9.2019. I enlighet med regeringens proposition 230/2018 har följande ändringar som hänförs sig till konsumentkrediter införts 1 september 2019. Den första ändringen hänförs sig till konsumentskyddslagen 7 kap 17 a§ om **kreditkostnadernas maximibelopp, tidigare räntetak**. Kreditens ränta på den kredit som används av konsumenten får inte enligt avtalet vara högre än 20 procent. Om konsumenten skall betala andra kreditkostnader än de som avses i 1 mom., får beloppet av dem dagligen inte

överstiga 0,01 procent av kreditbeloppet eller gränsen som anges i avtalet under dess giltighetstid. Det får dock avtals om ett maximibelopp på 5 euro för andra än 1 mom. Avsedda kreditkostnader, förutsatt att kredittiden är minst 30 dagar. Kostnaderna som bör betalas av konsumenten i enlighet med 2 mom. Får inte överstiga 150 euro per år, och kostnaderna får inte tas ut i förväg för längre tid än ett år. Om kreditgivaren bryter mot dessa bestämmelser är konsumenten inte skyldig att betala kreditränta eller andra kreditkostnader. Detta gäller dock inte försäkringskostnader som har som syfte att trygga värdet på säkerheten för krediten. I och med denna förändring tilläggs även 17 b§ om kostnader för förlängning av betalningstiden. En förlängning av betalningstiden som görs innan fordran förfaller till betalning får av konsumenten tas ut högst 5 euro, givet att betalningstiden förlängs med minst 14 dagar. Det sammanlagda beloppet som tas ut för denna typ av åtgärder får aldrig överstiga 20 euro per år. (Regeringens proposition 230/2018 s.48, 2018)

Värt att nämna är att om du har ingått ett kreditavtal under perioden 1.6.2013-31.8.2019, begränsar lagen den effektiva räntan på krediten. Om kreditens belopp eller kreditgränsen är under 2000 euro får den effektiva räntan vara högst referensräntan ökad med 50 procentenheter. Detta tak gäller däremot inte för krediter för 2000 euro eller mera som kan användas enbart för köp av varor och tjänster. Det lönar sig att jämföra krediternas pris, framförallt genom den blankett som du får av kreditgivaren innan du ingår ett kreditavtal som innehåller information om kreditgivaren, kreditens pris och övriga kreditvillkor. Det är även lönt att fästa uppmärksamhet vid den effektiva räntan och det totala beloppet av kreditkostnaderna. Den effektiva räntan på krediten är ett kalkylmässigt procenttal som används för att jämföra krediternas priser och för att beskriva de totala kostnaderna för krediten. (Konkurrens-och Konsumentverket)

Temporära förändringar 2020. I enlighet med regeringens proposition 230/2020 ändrades konsumentskyddslagen temporärt på grund av Corona pandemin. Dessa ändringar var i kraft från januari 2020 till december 2020. Den första ändringen som hänför sig till konsumentkrediter är ett tillägg i konsumentskyddslagen 7 kap 8§ om **informationen som bör lämnas i reklam för konsumentkrediter**. Om räntan för krediten som ska anges enligt 1 mom. Är större än maximiräntan enligt 17 c§ 1 mom., ska i reklam den ränta för krediten som anges i 1 mom. I denna paragraf anges minst lika synlig som räntan enligt 17 c § 1 mom. (Regeringens proposition 234/2020 s.23, 2020)

Den andra ändringen hänför sig till konsumentskyddslagen 8 a § om **varning för stigande ränta** som ska lämnas i reklam. Om reklamen hänvisar till räntetak som avses i 17 c 1 mom. Och om räntan före krediten i reklamen kan enligt villkoren i kreditavtalet stiga efter att räntetaket har upphört att gälla, skall detta varnas om. (Regeringens proposition 234/2020 s.23, 2020)

Den tredje temporära ändringen är konsumentskyddslagen 13 b § om **förbud mot direktmarknadsföring**. I och med detta är direktmarknadsföring förbjuden, även om detta inte hindrar att konsumenten kan informeras om möjligheten att finansiera en nyttinghet med kredit. (Regeringens proposition 234/2020 s.23, 2020)

Den fjärde ändringen har att göra med konsumentskyddslagen 7 kap 17 c§ om **maximibelopp av den ränta som tas ut**. Ränta på den kredit som konsumenten utnyttjar får inte överstiga 10 procent, inte ens om räntan har avtals vara högre. Det som föreskrivs i 24 § 2 mom. Om kreditgivarens skyldighet att informera om en ändring av räntan innan den träder i kraft gäller inte om sänkningen av räntan följer av 1 mom. (Regeringens proposition 234/2020 s.24, 2020)

Den sista ändringen hänför sig till konsumentskyddslagens 7 kap 24 a § om **begränsning av ändringar av avgifter**. Med avvikelse från det som stadgas i 24 § 4 mom. Får avgifter i samband med kreditavtal inte höjas. Bestämmelserna i 7 kap 8§ 4 mom. Samt 8 a, 17 c och 24 a § i denna lag gäller inte för avtal om engångskredit som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag. Bestämmelserna om maximibelopp av den ränta som tas ut, det vill säga 17 c§ gäller inte vid avtal som fortlöpande kredit som ingåtts före ändringar, till den del krediten har använts under giltighetstiden för denna lag. (Regeringens proposition 234/2020 s.24, 2020)

4 marknadsföring av snabblån

4.1 Innehållet och regleringar i marknadsföringen

Allmänna bestämmelser om marknadsföring och förfaranden i kundrelationer finns i 2 kap. i konsumentskyddslagen som i flera avseenden baserar sig på direktivet om otillbörliga affärsmetoder (Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder gentemot konsumenter som tillämpas av näringsidkare på den inre marknaden och om ändring av rådets direktiv 84/450/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG, 98/27/EG och 2002/65/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG nr 2006/2004). Direktivet begränsar inte medlemsstaternas rätt att utfärda strängare bestämmelser än vad som föreskrivs i direktivet för att skydda konsumenternas ekonomiska intressen. Dessutom är bestämmelserna om god sed helt och hållet medlemsstaterna behörighet. (Regeringens proposition 218/2022 s.22, 2022)

Våren 2019 arbetade justitieministeriet fram en bedömningspromemoria angående praxis för marknadsföringen av krediter och de problem som uppstår i samband med dem. Marknadsföringens innehåll och olika förbud mot marknadsföring var den del av alternativen. Sammanlagt 31 remissinstanser lämnade utlåtanden, och majoriteten av dem förhöll sig positivt till att ett lagberedningsprojekt för konsumentkrediter och dess marknadsföring inleds. Däremot var det oklart hur regleringen bör ändras. (Regeringens proposition 53/2020 s.4, 2020)

De bestämmelser som finns i konsumentskyddslagen 2 kap är 1§ förbud mot osann eller vilseledande information, 6§ utelämnande av väsentlig information, 9§ förbud mot aggressiva förfaranden, samt bestämmelser om att marknadsföringen ska utformas för vems räkning den bedrivs och att den görs i kommersiellt syfte. Exempel på aggressiva förfaranden kan vara upprepade och oönskade försäljningskontakter per fax, telefon, e-post eller annan distanskommunikationsmetod. (Regeringens proposition 53/2020 s.4, 2020)

I Konsumentskyddslagen finns det också bestämmelser om kreditmarknadsföring. Den viktigaste är bestämmelsen om god kreditgivningssed som ingår i konsumentskyddslagens 7 kap. kreditgivaren skall handla ansvarsfullt vid kreditgivningen och detta inkluderar att det förutsätts att kreditgivaren inte marknadsför en kredit på ett sätt som kan försämra

konsumenten förmåga att noggrant överväga krediten, inte använder kreditgivningen som ett argument vid marknadsföringen av andra konsumtionsnyttigheter, samt att det inte används sms eller liknande kommunikationsmetoder mot extra avgift vid beviljande av kredit eller marknadsföring eller i anslutning till kreditförhållandet. (Regeringens proposition 53/2020 s.4, 2020)

I 7 kap 8§ i konsumentskyddslagen föreskrivs det vidare om de uppgifter som skall anges i reklam för konsumentkrediter om räntan eller någon annan information om kostnaderna eller villkoren i kreditavtalet, om detta framgår i reklamen. Exempel på sådan information är krediträntan, den effektiva räntan, övriga kreditkostnader, kreditbeloppet, antalet avbetalningar och kreditkostnaderna sammanlagt. Sist och slutligen skall kreditförmedlare informera om sin behörighet att förmedla konsumentkrediter. (Regeringens proposition 53/2020 s.4, 2020)

4.2 Marknadsföringen tillåtlighet

Till skillnad från tobaks-och alkohollagstiftningen finns det inga förbud mot marknadsföring av krediter i lagstiftningen. I lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) enligt 200§ 1 mom. Föreskrivs det att direktmarknadsföring som förs genom automatiska uppringningssystem, e-post, textmeddelanden, röstmeddelanden, bildmeddelanden, telefax eller talmeddelanden får riktas bara till sådana fysiska personer som har gett samtycke. I enlighet med 2 mom. Får annan direktmarknadsföring än den tidigare nämnda riktas till fysiska personer så länge de inte uttryckligen har förbjudit det. Om en fysisk person vill förbjuda sådan marknadsföring, skall det gå till enkelt och kostnadsfritt. En fysisk persons kontaktinformation som hör samman med ett e-postmeddelande, textmeddelande, talmeddelande, röstmeddelande eller bildmeddelande i samband med försäljning av en produkt eller tjänst, får försäljaren eller tjänsteleverantören använda vid direktmarknadsföring av sådana produkter eller tjänster som hör till samma produktgrupp eller är av liknande karaktär. Konsumenter skall få möjligheten att enkelt och kostnadsfritt förbjuda användningen av kontaktinformation i samband med insamlingen av uppgifter vid de tidigare nämnda kommunikationsmetoderna, och information om denna förbudsmöjlighet bör informeras om av produktsäljaren eller tjänsteleverantören. Dessa bestämmelser baserar sig på direktivet om elektronisk kommunikation och integritet (2002/58/EG) och föreslås bli upphävt genom en ny förordning (förslag till

europaparlamentets och rådet förordning om skydd av personuppgifter och respekt för privatlivet i samband med elektronisk kommunikation och om upphävandet av direktivet om integritet och elektronisk kommunikation, COM/2017/010 final, den så kallade ePrivacy-förordningen (Regeringens proposition 53/2020 s.5, 2020)

Grundlagsutskottet anser att reklam och marknadsföring i princip också omfattas av yttrandefriheten i 12§ i grundlagen, även om det inte hör till yttrandefriheten huvudsakliga område. Begränsningar i marknadsföring och prisregleringar påverkar verksamhetsförutsättningarna för näringsverksamheten, och är därav betydelsefull på grund av näringsfriheten som tryggas i 18§ 1 mom. i grundlagen. En viktig fråga är om det finns grund för de inskränkningar som införs som är godtagbara med tanke på de grundläggande fri-och rättigheterna och dess system som helhet. Det bör anses finnas ett samhälleligt behov och de inskränkningar som införs anses nödvändiga för att målet skall nås och är proportionerliga, för att de skall vara förenliga med systemet för grundläggande fri-och rättigheter. (Regeringens proposition 234/2020 s.19, 2020)

Marknadsföringen av konsumentkrediter sker i stort sett genom utnyttjande av flera olika marknadsföringskanaler. Förutom traditionell radio-och televisions reklam sker marknadsföringen också på nätet. Vid reklam på internet används sociala medier, sökmotors marknadsföring, kommersiellt samarbete med medier på nätet samt nätpublikationer. För marknadsföring till företagets nuvarande eller tidigare kunder används också e-post vid marknadsföring av skuldsaneringslån eller någon annan ny kredit. Somliga kreditgivare har även sänt påminnelser till sina kunder att beviljad kredit inte har utnyttjats. Snabblåneföretagen kan försöka nå kunder genom direktmarknadsföring men även riktad marknadsföring. Dessa metoder är bra för att nå kunder som sannolikt klarar av återbetalning av krediten klanderfritt, men de gör det möjligt att på ett påträngande sätt marknadsföra krediterna också till konsumenter som har ekonomiska svårigheter och till konsumenter som troligtvis använder krediter oansvarigt. (Regeringens proposition 218/2022 s.22, 2022)

Det marknadsförs även i allt större utsträckning olika möjligheter till betalningsanstånd vid köp av olika nyttigheter på nätet. Även om ett betalningsuppskov kan vara ett bra sätt att periodisera vissa anskaffningar, kan det komplicera förmågan att få en uppfattning om den

faktiska ekonomiska situation du befinner dig i och i sin tur leda till överskuldsättning. (Regeringens proposition 218/2022 s.22, 2022)

Utöver detta har olika slags tjänster för sammanslagning av lån, kreditjämförelse och kreditförmedling börjat marknadsföras mer de senaste åren. Sammanslagning av lån innebär möjligheten att kombinera kredit och betala av gammal kredit med en ny kredit. Detta kan vara ett bra sätt att hantera krediter, men kan ge ett falskt intryck att den nya krediten löser konsumentens ekonomiska problem och att den skulle vara ett verktyg för ekonomihantering. Denna typ av kredit kan, på grund av lång återbetalningstid, bli betydligt dyrare för konsumenten än hennes tidigare existerande krediter. (Regeringens proposition 218/2022 s.22, 2022)

Problemet med marknadsföringen av krediter är att krediter ofta presenteras som bekymmersfri eller som en snabb lösning på en konsumentens ekonomiska problem. marknadsföringen vädjar också ibland till känslorna, vilket ofta utnyttjas. Exempel på detta är att betona stundens tillfredsställelse samt social påverkan till exempel så att en person skall kunna konsumera till samma grad som andra personer. (Regeringens proposition 218/2022 s.23, 2022)

Man kan åtminstone ingripa i en del av de problem som finns vid marknadsföringen. Detta kan göras genom de allmänna bestämmelserna om marknadsföring och förfaranden i kundrelationer i konsumentskyddslagen 2 kap. bestämmelsen om god kreditgivningssed, som tillfogades till konsumentskyddslagen år 2010 och som ytterligare skärptes 2013 har varit central eftersom man har kunnat ingripa, och kan ingripa i obehörig verksamhet i takt med nya, tidiga okända förfaranden börjar användas. På detta sätt behöver man inte ändra den grundläggande bestämmelsen. Det tar däremot oskäligt mycket resurser i form av tillsyn och tar mycket tid att hantera marknadsföringen av krediter endast med stöd av allmänna bestämmelser. Därav är det uppenbart att marknadsföringen av krediter behöver skärpas. (Regeringens proposition 218/2022 s.23, 2022)

5 Analys av genomförda ändringar

5.1 God kreditgivningssed

Kreditgivarens skyldighet att handla ansvarsfullt vid kreditgivningen har funnits uttryckligen stadgat i konsumentskyddslagen sedan 2010. Denna bestämmelse har varit väldigt viktig eftersom man har kunnat ingripa, och kan ingripa i obehörig verksamhet i takt med nya, tidiga okända förfaranden börjar användas. På detta sätt behöver man inte ändra den grundläggande bestämmelsen. Som tidigare nämnt i kapitlet om snabblåneföretagens marknadsföring, kräver det stora tillsynsresurser för att se till att de allmänna bestämmelserna följs, och kan därför behöva uppdateras ytterligare i framtiden. (Regeringens proposition 218/2022 s.23, 2022)

Enligt konsumentskyddslag 7 kap 13§ 3 mom. förutsätts det särskilt att kreditgivaren

3) inte använder SMS-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift vid marknadsföring eller beviljande av kredit eller vid annan kommunikation i anslutning till kreditförhållandet,

Huruvida detta tillägg i konsumentskyddslagen har haft positiv eller negativ effekt är svårt att avgöra. I regeringens proposition till riksdagen 2012 nämns det att syftet med kompletteringen var att underlätta konsumentens förmåga att få en uppfattning om kreditens totala kostnader. Tillägget har troligtvis varit till en del hjälp med att få prissättning av konsumentkrediter att bli mer tydlig och transparent, vilket det fortfarande föreligger en del problem med. Det nämns vidare i propositionen att det finns skäl att följa med utvecklingen och vid behov vidta lagstiftningsåtgärder för att också begränsa de kostnader som tas ut av telefontjänster i samband med konsumentkrediter. En fotnot här är att följa med utvecklingen nu tio år senare, gällande den ökade mängd medier som konsumentkrediter kan kommuniceras via, i takt med ständigt ökande digitalisering. (Regeringens proposition 78/2012 s.10, 2012)

5.2 Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Kreditgivarens skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet infördes år 2010. Med tanke på karaktären av denna ändring är det svårt att tänka sig att den skulle påverka

på något annat sätt än positivt, men det är fortfarande problematiskt att effektivt mäta hurudan effekten den har haft i syfte att främja god kreditgivningssed och minska finländarnas skuldsättning. Däremot kan man anse att osäkerheten som föreligger gällande vilka regleringar som tillämpas på vilka avtal, oförmågan att minska på skuldsättningen samt det faktum att riksdagen har godkänt lagen om ett positivt kreditupplysningsregister som skall tas i bruk 1.4.2024 kan tyda på att denna ändring inte bidrog med önskad effekt, eller att den har ansetts otillräcklig.

Den tidigare formen i konsumentskyddslag 7 kap 14§ 1 mom.

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (konsumentens kreditvärdighet). Bedömningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter.

Formen som träder i kraft 1.4.2024:

”Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (konsumentens kreditvärdighet). Bedömningen ska grundas på tillräckliga kreditupplysningsregisteruppgifter och andra uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska förhållanden.”

Kreditgivarna utnyttjar uppgifterna i registret när det ska beviljas nya krediter till privatpersoner. Kreditgivaren beställer ett utdrag ur kreditupplysningsregistret, ur vilket uppgifterna om kundens inkomst och tidigare krediter framgår. På detta sätt kan kreditgivare bättre uppskatta om konsumenten kommer att kunna betala tillbaka sina skulder, och därav indirekt minska på skuldsättning. (Statsrådet, 2021)

5.3 Räntetak

Före ändringen 2013 fanns det inget räntetak på konsumtionskrediter. Det ansågs att prisreglering var ett mer ändamålsenligt medel än ett uttryckligt förbud för att åtgärda problem i anslutning till snabblånen. (Regeringens proposition 78/2012 s.10, 2012)

Konsumentskyddslag 7 kap 17 a § löd på följande sätt efter ändringen 2013:

Räntetak Om kreditbeloppet eller kreditgränsen är under 2 000 euro, får kreditens effektiva ränta enligt kreditavtalet vara högst den referensränta som avses i 12 § i räntelagen utökad med 50 procentenheter. Denna paragraf tillämpas dock på nyttighetsbundna krediter endast om konsumenten med stöd av kreditavtalet också har rätt att ta ut penningmedel.

Efter ändringen 2019 löd den:

Räntan på den kredit som konsumenten utnyttjar får inte avtalas vara högre än 20 procent.

Om konsumenten enligt avtalet ska betala andra än i 1 mom. avsedda kreditkostnader, får beloppet av dem per dag inte överstiga 0,01 procent av det kreditbelopp eller den kreditgräns som anges i kreditavtalet under kreditavtalets giltighetstid.

Trots vad som föreskrivs i 2 mom. får det avtalas om ett maximibelopp på 5 euro för andra kreditkostnader, under förutsättning att kredittiden enligt avtalet omfattar minst 30 dagar. De kostnader som konsumenten ska betala enligt 2 mom. får inte överstiga 150 euro per år, och kreditkostnader får inte tas ut hos konsumenten i förväg för en längre tid än ett år.

Om kreditgivaren eller kreditförmedlaren bryter mot bestämmelserna i denna paragraf, är konsumenten inte skyldig att betala kreditränta eller andra kreditkostnader.

Vad som föreskrivs i 2–4 mom. gäller inte försäkringsavgifter som betraktas som kreditkostnader, om syftet med försäkringen är att trygga värdet på säkerheten för krediten.

Om en konsument betalar tillbaka en kredit i förtid, tillämpas trots 2 och 3 mom. vad som föreskrivs i 27 och 28 §. Om förfallodagen för krediten tidigareläggs, tillämpas trots 2 och 3 mom. vad som föreskrivs i 35 §.

Konsumentombudsmannen utredde år 2016 vilka typer av problem som har förekommit på marknaden efter lagändringarna trädde i kraft 2013. Syftet med det räntetak som infördes på krediter under 2000 euro var att minska på skuldsättningen i samband med snabblånen. Detta hade under tre följande år inte önskad effekt eftersom snabblånsföretagen huvudsakligen började bevilja krediter på 2000 euro eller större, där räntorna kunde vara 100 procent eller till och med mycket högre. Detta kan vara en

bidragande faktor till varför man i Undersökningen av Helsingfors Universitet såg en minskning i överskuldsättningen hos under 25-åriga ungdomar från 2009–2019, men en ökning i eurobeloppet på skulderna. (Konkurrens-och Konsumentverket, 2016)

En positiv eller negativ effekt beroende på hur man tolkar saken, var att många snabblånsföretag fick lägga ner verksamheten efter ändringar 2013. Före ändringen fanns det 81 företag som beviljade små lån på kort tidsfrist varav endast 16 fanns kvar efter ändringen. Det var endast de större låneföretagen som överlevde och kunde anpassa sig till den nya lagen. (Yle, 2013)

Under beredning av lagförändringen 2018 ansågs det finnas godtagbara grunder för reformen eftersom inhämtade erfarenheter och statistik tydde på att tidigare förändringar inte lett till önskat resultat och mera långtgående begränsningar krävdes. Problematiken här är att det i princip är omöjligt att begränsa regleringar endast till snabblån. För att undvika att regleringen kringgås, är det viktigt att begränsningar gäller så många olika typer av krediter som möjligt. Syftet med prisregleringen var att de endast skulle inverka på de dyraste krediterna, eftersom dessa är förknippade med de flesta problemen. (Regeringens proposition 230/2018 s.38, 2018)

Det är värt att nämna att den nuvarande prisregleringsmodellen, som består av ett räntetak och ett separat tak för andra kreditkostnader än ränta, har varit i kraft i cirka tre år, vilket är en relativt kort tid då förhållanden inte skulle ha påverkat av coronavirusläget och den temporära prisregleringen som var i kraft under hela 2021. Det är därför svårt att bedöma vilka konsekvenser den har haft. (Regerings proposition 218/2022 s.19, 2022)

Ett av de huvudsakliga syftena med prisregleringsreformen var att göra prissättningen av konsumentkrediter skäligare. Enligt en preliminär bedömning utifrån en granskning av summariska tvistemål verkar bestämmelser ha haft avsedd effekt, till den del som gäller krediter som omfattas av prisregleringen. I den ärenden som kommer till behandling i domstol är räntorna för de krediter som omfattas av den nya prisregleringen klart lägre än de krediter som omfattas av den gamla prisregleringen. Det är dock värt att nämna att ett räntetak på 20 procent kan anses vara högt i fråga om större krediter med längre betalningstid. (Regeringens proposition 218/2022 s.21, 2022)

Prisregleringsreformen 2019 hade stor inverkan på strukturen på prissättningen av krediterna, och man ansåg att en sådan retroaktiv ändring inte skulle vara skälig för kreditgivarnas del. Det finns däremot uppgifter baserade på tingsrätternas statistik om att en betydande del av kreditavtal som ingåtts före den 1 september 2019 fortfarande kommer till behandling i tingsrätten. På dessa avtal tillämpas den gamla prisregleringen, där räntorna på krediten kan vara väldigt höga. (Regeringens proposition 218/2022 s.21, 2022)

5.4 information som bör lämnas i reklam

De ändringar till följd av regeringens proposition 2020 med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen gällde från januari 2020 till december 2020. På grund av den relativt korta tid som bestämmelserna var i kraft, samt det faktum att undantagstillstånd på grund av Corona pandemin rådde, är det svårt att avgöra om bestämmelserna var effektiva. Följande två kompletteringar gällde indirekt den tillfälliga ändringen av räntetaket:

Konsumentskyddslag 7 kap 8§ 4 mom. Information som ska lämnas i reklam för konsumentkrediter samt 8 a §. Varning för stigande ränta som ska lämnas i reklam.

Om den ränta för krediten som ska anges enligt 1 mom. är större än maximiräntan enligt 17 c § 1 mom., ska i reklam den ränta för krediten som ska anges enligt 1 mom. i denna paragraf anges minst lika synligt som räntan enligt 17 c § 1 mom.

Om det i reklam för konsumentkrediter eller kreditförmedlingstjänster hänvisas till det räntetak som avses i 17 c § 1 mom. och om räntan för den kredit som det görs reklam för enligt villkoren i kreditavtalet kan stiga efter det att räntetaket upphör att gälla, ska konsumenterna i reklamen i det sammanhanget varnas för en eventuell räntestigning som kan ske när giltighetstiden för räntetaket gått ut.

Dessa två tillägg behöver inte kommenteras skilt för sig, eftersom de har att göra med den tredje temporära ändringen gällande maximibelopp av den ränta som tas ut.

5.5 Maximibelopp av den ränta som tas ut

I samband med Covid-pandemin ändrades räntetaket på konsumtionskrediter från 20 procent till 10 procent. Konsumentskyddslagen 7 kap 17c§ löd:

På en kredit som konsumenten utnyttjar får det inte tas ut en ränta som överstiger 10 procent, inte ens om räntan på krediten har avtalats vara högre än detta. Vad som i 24 § 2 mom. föreskrivs om kreditgivarens skyldighet att informera om en ändring i räntan innan ändringen träder i kraft gäller inte om sänkningen av räntan följer av 1 mom.

Enligt en analys av Finlands Bank gällande konsumtionskrediter som publicerades den 2 mars 2022 avtog konsumtionskreditstocken kraftigt under Covid-19-pandemin, men återhämtade sig en aning i slutet av 2021. Tillväxttakten för konsumtionskrediter har kunnat påverkas inte bara av pandemin utan också till följd av ändringar i lagstiftningen om konsumtionskrediter. Enligt Finlands Bank är det dock svårt att tillförlitligt bedöma konsekvenserna av lagändringarna för marknaden, eftersom pandemin i sig har haft en betydande effekt på marknaden. man kan dock utifrån offentliga rapporter från aktörerna på konsumtionskreditmarknaden se att kreditgivningen i Finland har minskat till följd av det temporära räntetaket. (Regeringens proposition 218/2022 s.12, 2022)

Pandemin och ändringarna i lagstiftningen har haft stor inverkan på antalet nya lån beviljade av finansinstitut som beviljar snabblån. Den kraftiga minskningen av lån som snabblåneföretag beviljat finländska hushåll fortsatte under sista kvartalet 2021. I slutet av december 2021 uppgick de lån som beviljats till något över 200 miljoner euro, med det var 270 miljoner i euro i slutet av juni 2021. Uppskattningsvis har lånestocken krympt betydligt efter 2018, då lånefordringar uppgick till 700 miljoner euro. (Regeringens proposition 218/2022 s.14, 2022)

Huruvida prisregleringar och marknadsföringen påverkar företagen som erbjuder krediterna kan måste man även beakta. Dock är det skäligt att förvänta sig att de som bjuder ut sådana krediter bör vara beredda på betydande förändringar i lagstiftningen när hög skuldsättning till följd av verksamheten som de idkar har fått stor uppmärksamhet. (Regeringens proposition 234/2020 s.21, 2020)

5.6 Begränsning av ändringar av avgifter

Den tredje ändringen som gjordes var ett tillägg angående begränsning av ändringar av avgifter. Konsumentskyddslagen 7 kap 24 a § löd:

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 24 § 4 mom. får de avgifter som tas ut med anledning av ett kreditavtal inte höjas.

Det är relevant att nämna att här att detta tillägg infördes för att förhindra kringgående av den temporära ändringen av räntetaket. Bestämmelsen tillämpades under giltighetstiden inte på krediter som omfattas av tillämpningsområden för 7 a kap. i konsumentskyddslagen eller på nyttighetsbundna krediter. (Regerings proposition 234/2020 s.19, 2020)

5.7 Förbud mot direktmarknadsföring

Slutligen kan nämnas att det infördes ett förbud mot direktmarknadsföring av snabblån i samband med Covid-pandemin. Konsumentskyddslagen 7 kap 13 b § löd:

Direktmarknadsföring av konsumentkrediter och kreditförmedlingstjänster är förbjuden. Vad som föreskrivs i 1 mom. hindrar dock inte att konsumenter vid marknadsföring eller i samband med köp av varor eller andra konsumtionsnyttigheter informeras om möjligheten att finansiera nyttigheten med kredit.

Förbudet mot direktmarknadsföring är av betydelse för yttrandefriheten enligt 12 § i grundlagen. Marknadsföring och reklam inte hör till yttrandefrihetens kärnområde och på grund av att detta kan de dock omfattas av omfattande regleringar. Begränsningarna skall ha ett godtagbart mål med tanke på de grundläggande fri-och rättigheterna, och begränsningarna ska vara i proportion till målet.

I samband med eventuell begränsning eller totalt förbud mot direktmarknadsföring av konsumentkrediter i framtiden, är det skäl att tänka på snabblåneföretagens verksamhetsförutsättning och hur detta hänför sig till näringsfriheten i 18§ 1 mom. I grundlagen.

Var och en har i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. Det allmänna skall sörja för skyddet av arbetskraften.

Däremot bör man överväga om begränsningarna är godtagbara med tanke på ett större samhälleligt behov, om de är godtagbara för systemet gällande grundläggande fri-och rättigheter som helhet, samt ifall begränsningarna är i proportion för att målet med dem skall uppnås. (Regeringens proposition 234/2020 s.19, 2020)

Enligt en utredning av konsumentförbundet i augusti 2021 angående konsekvenserna av ett tillfälligt förbud mot direktmarknadsföring och prisreglering, understödde majoriteten av dem som svarade (85%) begränsningar i marknadsföringen av konsumentkrediter utan säkerhet. Av de svarande understödde 31 procent ett totalförbud, 45 procent en begränsning av image-marknadsföring och 9 procent en partiell begränsning i form av begränsning av kanaler eller klockslag. 5 procent ansåg att marknadsföringen inte ska begränsas alls. (Regerings proposition 218/2022 s.19, 2022)

6 Framtida förändringar gällande snabblån

6.1 Åtgärder mot skuldsättningen

Betalningsanmärkningarna och skuldsättningen har ökat hos de finländska hushållen. I regeringsprogrammet för statsminister Marins regering finns ett flertal åtgärder för att få bukt med finländarnas överskuldsättning. Den första åtgärden av de åtgärder som nämns är införande av ett positivt kreditupplysningsregister och att förvaringstiden för betalningsanmärkningar skall förkortas. Den andra åtgärden är förbättrad tillgång till ekonomi och skuldrådgivning och att det skall vara lättare att hitta dessa tjänster än för nuvarande. Den tredje åtgärden är att det ekonomiska kunnande och kontrollen över den egna ekonomin hos medborgare i alla åldersgrupper skall utvecklas, och att de personer som är överskuldsatta får hjälp lättare än tidigare. Den fjärde åtgärden att regleringen av konsumentkrediter ses över. Det vill säga regleringen av konsumentkrediter och snabblån följs upp och skärps ifall den inte är tillräckligt effektiv, och marknadsföringen av snabblånsföretag åtgärdas genom lagstiftning. Den sista nämnda åtgärden är att det ställs en övre gräns i euro för de indrivningskostnader som faktureras. Möjligheten att höja det skyddade beloppet vid utsökning och alternativ sätt att underlätta situationen för utsökningsgäldenärer med låga inkomster. Ett annat mål är också att förbättra skuldsaneringarna och deras täckning. (Justitieministeriet)

Enligt Regeringsprogrammet ska genomslagskraften i den lagstiftning gällande konsumentkrediter som antogs under regeringsperioden 2015–2019 följas upp. Om det visar sig att den har varit bristfällig kommer det att vidtas åtgärder för att göra bestämmelserna mera effektiva och i sin tur reglera konsumentkreditmarknaden. Man strävar även efter att göra konsumentkrediterna mindre attraktiva genom att begränsa aggressiv marknadsföring. (Regeringens proposition 218/2022 s.4, 2022)

I Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken föreslås det att räntetaket för konsumentkrediter skall sänkas från 20 procent till 15 procent. Räntetaket skall bindas till den referensränta som avses i räntelagen, men på det sättet att räntan enligt kreditavtalet inte får överstiga 20 procent. Syftet är att begränsa kreditgivarnas

möjligheter att bedriva kreditgivning på en nivå som ligger på för nuvarande. Syftet med detta i sin tur är att minska på överskuldsättningen samt göra prissättningen av konsumentkrediter mera skälig. Denna ändring avses träda i kraft under den senare halvan av år 2023, och att bestämmelserna om räntetaket skall tillämpas även på avtal om fortlöpande kredit som ingåtts före ikraftträdandet av lagen. Dock endast på kreditutnyttjande som sker efter ikraftträdandet. (regeringens proposition 218/2022 s.1, 2022)

Vid bedömningen av räntetaket har en viktig utgångspunkt varit att tillämpningsområdet för regleringen skall vara så brett som möjligt. Detta har att göra med regleringens effektivitet och tydlighet samt likvärdig behandling av kreditgivare. Ett för lågt räntetak på exempelvis 10 procent skulle leda till att konsumenternas möjligheter att få kredit skulle försvåras och att risken för förlängda lånetider och större kreditbelopp skulle bli större. Tillämpningsområdet för räntetaket ska omfatta både nyttighetsbundna krediter och reda penningkrediter oberoende av beloppet. (Regeringens proposition 218/2022 s.23, 2022)

6.2 Åtgärder mot marknadsföringen

I regeringens proposition till riksdagen med med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13§ i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3§ i rättegångsbalken föreslås skärpt reglering av marknadsföringen av konsumtionskrediter. Med det randvillkor som ställs i grundlagen, samt konsekvenserna för konkurrensen på marknaden i beaktande, har regleringsmodellerna övervägts och arbetats fram. Det har ansetts vara viktigt att välja regleringsmodeller som kan tillämpas på alla typer av krediter och fästa uppmärksamhet vid hurudana lösningar man har gått in för i jämförelseländerna. (Regeringens proposition 218/2022 s.26, 2022)

I proposition föreslås det först och främst att bestämmelsen om god kreditgivningssed ändras så att det preciseras i mer detalj hurudan marknadsföring som anses strida mot god kreditgivningssed. Tanken med ändringarna är att kunna ingripa i sådana förfaranden i marknadsföringen som konkret kan anses vara osakliga, samt att försöka konkretisera innehållet i bestämmelsen vad gäller marknadsföringen. Som exempel på för metoder som anses strida mot god kreditgivningssed är marknadsföring som riktar sig till konsument

som redan har anteckning om betalningsstörning eller som kan antas oförmögen att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet. Ett annat exempel är att marknadsföra krediten på ett sådant sätt som hävdar att krediten främjar konsumentens sociala framgång eller social acceptans. Ett tredje exempel är att koppla kredit till speltjänster eller riktad marknadsföring till konsumenter som kan antas använda krediten till speltjänster. Med hjälp av ett förbud mot marknadsföring av krediter med villkor där kreditkostnaderna kan överstiga kapitalbeloppet syftar man till att ingripa i marknadsföringen av krediter med ytterst små belopp och långa återbetalningstider. (Regeringens proposition 218/2022 s.26, 2022)

I proposition föreslås även bestämmelser om vilken ordning de tillgängliga betalningssätten vi försäljning av nyttigheter på nätet skall presenteras för konsumenten. Syftet med detta är att försöka förhindra att konsumenten i första hand blir erbjuden kredit eller betalningssätt med betalningsanstånd och att konsumenten på grund av detta i onödan utnyttjar möjligheten att skjuta upp betalningen. Betalningsanstånd kan leda till överskuldsättning för konsumenterna och försvåra konsumentens ekonomihantering. (Regeringens proposition 218/2022 s.27, 2022)

6.3 Åtgärder gällande kreditgivning

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning tas fram ett förslag om hantering av insolvensrisker vid kreditgivning. Propositionens huvudsakliga förslag hänför sig till bostadskrediter, men det anses behövligt att stärka bestämmelserna även för annan konsumentkreditgivning. Enligt förslaget bör det fogas en uttrycklig bestämmelse om hantering av insolvensrisker vid kreditgivning, och den är nya i fråga om både kreditgivare och kreditinstitut. Det går inte i alla situationer att påverka vilka metoder de företag som beviljar krediter använder när de bedömer insolvensrisken genom avtalsrättsliga bestämmelser, även om dessa bestämmelser har reviderats ett flertal gånger bland annat i fråga om bedömningen av kreditvärdigheten. Det har även observerats tillvägagångssätt där kreditgivare inte iakttar sunda kriterier för kreditgivning, och beviljat kredit även om bedömningen visar att konsumenten inte kommer att kunna betala tillbaka. Enligt propositionens förslag bör det finnas klart definierade kriterier som inte äventyrar kredittagarens återbetalningsförmåga, samt att den affärsmodell som kreditgivaren använder inte får leda till att kredit beviljas till

personer där risken för insolvens är oskäligt stor. (Regeringens proposition 101/2022 s.26, 2022)

6.4 Uppdatering av EU-regler om konsumentkrediter

Ledamöter stöder en uppdatering av EU-regler om konsumentkrediter för att skydda konsumenter som står inför en svår ekonomisk situation och digital omställning. De befintliga EU-reglerna som stadgas om i konsumentkreditdirektivet, syftar till att främja konsumentlånemarknaden och skydda europeer. Reglerna i direktivet omfattar krediter mellan 200 och 75 000 euro och kräver av kreditgivaren att information tillhandahålls i syfte att ge låntagaren möjlighet att jämföra erbjudanden och fatta välgenomtänkta beslut. Konsumenter har rätt att frånträda avtalet under 14 dagars tid och kan betala tillbaka lånet i förtid för att sänka den totala kostnaden. Dessa regler togs i bruk 2008 och är i behov av uppdatering på grund av den digitala miljö vi nu lever i. Den svåra ekonomiska situation som många människor befinner sig i gör att fler människor ansöker om lån, och digitaliseringen har bidragit till att nya aktörer och produkter, som till exempel icke-banker och crowdfunding-låneappar har blivit vanligare. Följaktligen betyder detta att det är lättare och vanligare att ta mindre lån på nätet som kan vara olämpliga och för dyra för vissa konsumenter. De nuvarande reglerna skyddar inte konsumenter i tillräcklig utsträckning och är inte harmoniserade mellan EU-länder, vilket bidrar till att många konsumenter är sårbara för överskuldsättning. (Europaparlamentet, 2022)

I september 2022 kom Europaparlamentet överens om sin ståndpunkt gällande de nya konsumentkreditreglerna som kommissionen föreslagit. Reglerna innebär att kreditgivare måste säkerställa att konsumenter får standardinformation på ett mera öppet sätt och att denna information är enkelt tillgänglig på vilken enhet som helst. Det betonades även av utskottets ledamöter att reklam om krediter bör förmedla budskapet att det kostar att låna pengar och får inte uppmuntra överskuldssatta konsumenter att söka kredit.

Gällande beviljande av kredit hålls det fram att information om levnadskostnader och konsumenten ekonomiska skyldigheter ska krävas för att kunna avgöra om en kredit passar en persons behov. Ledamöterna säger att dessa nya regler bör omfatta krediter upp till 150 000 euro, där varje enskilt land kan bestämma den övre gränsen utifrån egna omständigheter. Kreditöverskridanden och checkräkningskrediter ska regleras, men att

det är upp till länderna själva att bestämma när konsumentkreditreglerna ska tillämpas. (Europaparlamentet, 2022)

Finländska hushåll erbjuds idag finansiering i ett flertal olika former och från olika källor som inte alltid omfattas av regleringen av eller tillsynen över finansieringstjänster. Dessa finansieringsalternativ regleras av bestämmelserna i konsumentskyddslagen och i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare. Tillsynen av banker och finansaktörer sker av finansinspektionen i Finland och hos motsvarande myndighet i andra EES-stater. Aktörer som är verksamma på konsumentkreditmarknaden är stort och heterogent och därav måste det växande utbudet av konsumentkrediter från andra EU-medlemsstater eller EES-stater tas i åtanke., samt även det ökade utbudet av krediter som erbjuds via elektroniska webbtjänster och distributionskanaler. Man kan anta att det inte är lätt för en konsument att få klarhet i vilken myndighet eller vilket lands myndigheter som har ansvaret för tillsynen av dessa, eller om det ens finns någon tillsyn. I en del Marknadsföring är det inte alltid tydligt vem som tillhandahåller krediten och aktörer kan ha olika bifirmor där den egentliga kreditgivningen sker. (Regeringens proposition 101/2022 s.21, 2022)

7 Sammanfattning

Syftet med detta arbete var att ta reda på vilka problem som snabblånen har medfört, vilka ändringar som har gjorts sedan 2013 och orsaken bakom dem, samt vilka ändringar som efterlyses i framtiden gällande snabblån. För att besvara dessa frågor har jag gjort en litteraturstudie av Regeringens propositioner till riksdagen från 2012, 2018 och 2020. Jag har använt mig av rättsdogmatisk metod för att analysera orsakerna bakom varför aktuell lagstiftning har kommit till, vilka brister den har och hur aktuella samhällsfrågor påverkar gällande lagstiftning och gällande rätt.

7.1 Vilka problem har snabblånen medfört?

Snabblån, dvs små kortfristiga lån utan säkerhet har bidragit till problem ända sedan de lanserades på marknaden år 2005 och konsumenter, domstolar och samhället i allmänhet känner av konsekvenserna

Det mest utspridda problemet är Hushållens skuldsättning, som är på historiskt hög nivå. Det gäller inte bara bostadskrediter utan även konsumentkrediter. Skuldkvoten är högre i Finland än i Övriga EU-länder och det totala beloppet av skulderna i förhållande till inkomster var 135,3 procent. En kontrollerbar ökning av kreditgivningen kan ha negativa konsekvenser för samhällsekonomin och alltför stor skuldsättning hos hushållen kan utgöra en systemrisk för ekonomin. Utöver detta kan en alltför stor ökning av skuldsättningen också ha långtgående konsekvenser för realekonomin.

Även om mängden summariska tvistemål, det vill säga sådana mål som behandlas i domstol som handlar om fordran på ett visst belopp, återställande av besittning, vräkning eller rubbat förhållande, där käranden anser att ärendet är ostridigt. Summariska tvistemål är problematiska eftersom det påverkar arbetsmängden hos domstolarna och kräver stora resurser. Även om mängden har minskat något sedan 2019, 436 226 gentemot 407 806 år 2021, är mängden väldigt stor jämfört med år 2006 då antalet summariska tvistemål endast var 150 000.

Prissättningen av konsumentkrediter har länge varit ett problem. Problemet med prissättningen är att den har varit inkonsekvent och i många fall oskälig. Prisregleringen av konsumentkrediter har ändrats genom åren, och detta kan bidra till att avtal som

ingåtts vid olika tidpunkter, berörs av olika bestämmelser. Konsekvenserna av detta är utmaningar för tillsynsmyndigheter, domstolar som behandlar fordringsmål samt kreditkreditgivarna. Även konsumenter berörs till hög grad, eftersom de inte alltid kan uppfatta vilka regleringar som gäller deras individuella avtal. Denna problematik försvåras av att. Aktörer som är verksamma på konsumentkreditmarknaden är stort och heterogent. På grund av detta måste man ha det växande utbudet av konsumentkrediter från andra EU-medlemsstater eller EES-stater i åtanke. Det samma gäller även det ökade utbudet av krediter som erbjuds via elektroniska webbtjänster och distributionskanaler. Man kan anta att det inte är lätt för en konsument att få klarhet i vilken myndighet eller vilket lands myndigheter som har ansvaret för tillsynen av dessa, eller om det ens finns någon tillsyn.

Marknadsföringen av konsumtionskrediter är också ett komplicerat problem som konkurrens- och konsumentverket samt justitieministeriet har spenderat mycket tid åt de senaste åren. Ett av problem med marknadsföringen är att den ofta bekymmersfri eller som en snabb lösning på konsumentens ekonomiska problem. Den är också problematisk när de gäller vem marknadsföringen riktas till och hur den framställs specifikt till dem som den riktas till. Till unga personer kan kredit framställas som en nyckel till social acceptans, och till personer som använder speltjänster kan snabblåneföretagen marknadsföra sina tjänster vilket är problematiskt från en rad olika perspektiv.

7.2 Vilka ändringar har gjorts och orsaken bakom dem?

År 2013, 2019 och 2021 infördes ändringar i lagstiftningen gällande konsumentkrediter för att minska på de problem som snabblånen har medfört.

År 2013 infördes ett tillägg i konsumentskyddslagens 7 kap gällande god kreditgivningssed. Kreditgivarens skyldighet att handla ansvarsfullt vid kreditgivningen har funnits uttryckligen stadgat i konsumentskyddslagen sedan 2010. Denna bestämmelse har varit väldigt viktig eftersom man har kunnat ingripa, och kan ingripa i obehörig verksamhet i takt med nya, tidiga okända förfaranden börjar användas. Tillägget innebar att kreditgivaren inte använder SMS-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift vid beviljande av kredit, marknadsföring eller i annan kommunikation i anslutning till kreditförhållandet.

Den andra ändringen som infördes 2013 var en förbättring gällande kreditgivarens skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet. det är svårt att tillförlitligt mäta hurudan effekten denna ändring har haft i syfte att främja god kreditgivningssed och minska finländarnas skuldsättning. Däremot kan man anse att osäkerheten som föreligger gällande vilka regleringar som tillämpas på vilka avtal, oförmågan att minska på skuldsättningen samt det faktum att riksdagen har godkänt lagen om ett positivt kreditupplysningsregister som skall tas i bruk 1.4.2024 kan tyda på att denna ändring inte bidrog med önskad effekt, eller att den har ansetts otillräcklig.

Den ändring som har haft störst effekt har varit införandet av räntetak år 2013, som ändrades igen år 2019. Före 2013 fanns det inget räntetak på konsumtionskrediter. Ett räntetak på krediter under 2000 euro infördes i syfte att minska på skuldsättningsproblemen i samband med krediterna, men detta bidrog till snabblåneföretagen ändrade på sina produktbjudanden till att bevilja dyrare krediter som föll utanför regleringen, där räntorna kunde vara 100 procent eller högre. Under beredning av lagförändringen som trädde i kraft hösten 2019 ansågs det finnas godtagbara grunder för reformen eftersom inhämtade erfarenheter och statistik visade att tidigare förändringar inte ledde till önskat resultat och mera långtgående begränsningar krävdes. Syftet med prisregleringen var att de endast skulle inverka på de dyraste krediterna, eftersom dessa är förknippade med de flesta problemen. Huruvida denna prisreglering har haft önskat resultat är svårt att avgöra eftersom den har varit i kraft relativt kort tid, och största delen av tiden har varit annorlunda omständigheter på grund av Coronapandemin. Under dessa tre år har även temporära begränsningar införts för att förmildra de problem som pandemin medförde, vilket försvårar en bedömning ännu mer.

I januari 2021 infördes en rad temporära begränsningar i konsumentskyddslagen för att minska på de problem som pandemin orsakade. En av dessa förändringar var en sänkning av räntetaket från 20% till 10%. Enligt Finlands Bank är det dock svårt att tillförlitligt bedöma konsekvenserna av lagändringarna för marknaden, eftersom pandemin i sig har haft en betydande effekt på marknaden. man kan dock utifrån offentliga rapporter från aktörerna på konsumtionskreditmarknaden se att kreditgivningen i Finland har minskat till följd av det temporära räntetaket. Den andra huvudsakliga ändringen var ett förbud mot direktmarknadsföring. Begränsningar i marknadsföringen är som tidigare nämnt

problematiske eftersom man måste ta yttrandefriheten, rätt att idka näring och konkurrensen på marknaden i beaktande. I detta fall ansågs dock förbudet förenligt och i proportion med samhällsliga behov. Andra ändringar som infördes som tillägg på grund av ändringen av räntetaket och förbudet mot direktmarknadsföring var information som skulle lämnas i reklam angående maximiräntan på krediter och varning om stigande ränta.

7.3 Vilka ändringar efterlyses i framtiden?

regeringsprogrammet för statsminister Marins regering finns ett flertal åtgärder för att få bukt med finländarnas överskuldsättning. Dessa åtgärder inkluderar införandet av ett positivt kreditupplysningsregister, förbättra tillgång till ekonomi och skuldrådgivning och att kunskande och kontrollen över den egna ekonomin skall utvecklas för medborgare i alla åldersgrupper.

I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken föreslås det att räntetaket för konsumentkrediter skall sänkas från 20 procent till 15 procent. Räntetaket skall bindas till den referensränta som avses i räntelagen, men på det sättet att räntan enligt kreditavtalet inte får överstiga 20 procent.

Den andra åtgärden är i propositionen är skärpt reglering av marknadsföringen av konsumtionskrediter. Det föreslås att bestämmelsen om god kreditgivningssed ändras så att det preciseras i mer detalj hurdan marknadsföring som anses strida mot god kreditgivningssed. Tanken med ändringarna är att kunna ingripa i sådana förfaranden i marknadsföringen som konkret kan anses vara osakliga, samt att försöka konkretisera innehållet i bestämmelsen vad gäller marknadsföringen. Metoder som anses strida mot god kreditgivningssed är riktad marknadsföring till personer som redan har en betalningsstörning, att koppla krediten till speltjänster eller att marknadsföra krediten på ett sätt som spelar på konsumentens känslor.

Det har även observerats tillvägagångssätt där kreditgivare inte iakttar sunda kriterier för kreditgivning, och beviljat kredit även om bedömningen visar att konsumenten inte kommer att kunna betala tillbaka. Enligt regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning bör det finnas klart

definierade kriterier som inte äventyrar kredittagarens återbetalningsförmåga, samt att den affärsmodell som kreditgivaren använder inte får leda till att kredit beviljas till personer där risken för insolvens är oskäligt stor. En annan viktig åtgärd är att det ställs en övre gräns i euro för de indrivningskostnader som faktureras. Möjligheten att höja det skyddade beloppet vid utsökning och alternativt sätt att underlätta situationen för utsökningssköldenärer med låga inkomster. En positiv effekt av detta kan vara att snabblåneföretagen inte kommer att bevilja krediter åt personer som vars inkomst i sin helhet kommer att bestå av skyddat belopp. På grund av detta blir låginkomsttagare en oattraktiv kund för snabblåneföretagen.

Ledamöter stöder en uppdatering av EU-regler om konsumentkrediter för att skydda konsumenter som står inför en svår ekonomisk situation och digital omställning. De befintliga EU-reglerna som stadgas om i konsumentkreditdirektivet, syftar till att främja konsumentlånemarknaden och skydda europeer.

7.4 Förslag till framtida forskning

Det första förslaget på forskning är en noggrannare insyn/undersökning i snabblåneföretagens marknadsföring. I samband med den konstant ökande digitaliseringen av vårt samhälle kan det anses vara relevant att se över snabblåneföretagens tillvägagångssätt när det gäller marknadsföring. Utifrån de som nämnts i detta arbete om framtida förändringar gällande snabblåneföretagens marknadsföring, och att det troligtvis kommer att införas någon form av framtida begränsningar eller förbud, kan det finnas möjligheter att se över och analysera de ändringar som har gjorts.

En annan forskningsmöjlighet som jag valde att lämna bort i detta arbete, är en jämförelse mellan andra EU-länders lagstiftning om konsumentkrediter, marknadsföringen av konsumentkrediter och kreditgivningssed.

Ett annat förslag, som troligtvis har nämnts tidigare i liknande arbeten är vilken effekt Coronapandemin har haft på skuldsättningen hos finländare, och vilken roll konsumentkrediter har spelat i den problematiken. Även här kan en jämförelse mellan andra EU-länder göras. Detta skulle ge en intressant inblick i hur kreditmarknaden hos de

länder som har drabbats hårdare av pandemin har påverkats, samt vilka åtgärder vidtagits.

8 Litteraturförteckning

- Europaparlamentet. (2022). Konsumentkrediter: varför EU-reglerna uppdateras. Hämtat från <https://www.europarl.europa.eu/news/sv/headlines/economy/20220713ST035303/konsumentkrediter-varfor-eu-reglerna-uppdateras> den 11 10 2022
- Hufvudstadsbladet. (u.d.). Konsumentverket efterlyser skärpt reglering av snabblånsreklam. Hämtat från <https://www.hbl.fi/artikel/17f720aa-ff54-4cd7-94ae-5256a35eb3c9> den 11 10 2022
- Justitieministeriet. (u.d.). Bekämpning av överskuldsättning. Hämtat från <https://oikeusministerio.fi/sv/bekampning-av-overskuldsattning> den 11 10 2022
- Konsumentskyddslagen 1978/38. (u.d.). 7 kap 1§. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1978/19780038#L7P1> den 11 10 2022
- konsumtverket, K.-o. (den 29 9 2016). Konsumentombudsmannens utredning om kreditmarknaden: Rântetaket bör snarast utvidgas till att omfatta samtliga konsumentkrediter. Hämtat från <https://www.kkv.fi/sv/aktuellt/meddelanden/konsumentombudsmannens-utredning-om-kreditmarknaden-rantetaket-bor-snarast-utvidgas-till-att-omfatta-samtliga-konsumentkrediter/> den 5 11 2022
- konsumtverket, K.-o. (2019). Snabblånen har förvärrat skuldproblemen. Hämtat från <https://www.kkv.fi/sv/aktuellt/meddelanden/snabblanen-har-forvarrat-skuldproblemen/> den 11 10 2022
- konsumtverket, K.-o. (u.d.). Kreditens pris. Hämtat från <https://www.kkv.fi/sv/konsumentarenden/krediter-och-betalning/krediter/kreditens-pris/> den 11 10 2022
- Koskinen, K., & Aaltonen, M. (2019). New methods needed to rein in consumer credit. *Bank of Finland bulletin. 2/2019*. Hämtat från <https://www.bofbulletin.fi/en/2019/2/new-methods-needed-to-rein-in-consumer-credit/> den 11 10 2022
- Regeringen proposition 78/2012 s.12. (2012). *Regeringens proposition till riksdagen med lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen*. Hämtat från <https://finlex.fi/sv/esitykset/he/2012/20120078.pdf> den 11 10 2022
- Regeringens proposition 101/2022 s.21. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning*. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2022/20220101.pdf> den 11 10 2022
- Regeringens proposition 101/2022 s.26. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning*. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2022/20220101.pdf> den 11 10 2022

regeringens proposition 218/2022 s.1. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.12. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.14. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.15. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

regeringens proposition 218/2022 s.16. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.18. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.21. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.22. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

regeringens proposition 218/2022 s.23. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken.* Hämtat från

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.23. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken.* Hämtat från

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.26. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken.* Hämtat från

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.27. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken.* Hämtat från

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 218/2022 s.4. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken.* Hämtat från

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regeringens proposition 230/2018 s.4. (2018). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelser om konsumentkreditavtal och vissa andra konsumentavtal.* Hämtat från

<https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2018/20180230.pdf> den 5 11 2022

Regeringens proposition 230/2018 s. 16. (2018). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om konsumentkreditavtal och vissa andra konsumentavtal.* Hämtat från

<https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2018/20180230.pdf> den 11 10 2022

Regeringens proposition 230/2018 s.15. (2018). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om konsumentkreditavtal och vissa andra konsumentavtal.* Hämtat från

<https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2018/20180230.pdf> den 11 10 2022

- Regeringens proposition 230/2018 s.38. (2018). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om konsumentkreditavtal och vissa andra konsumentavtal*. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2018/20180230.pdf> den 5 11 2022
- Regeringens proposition 230/2018 s.48. (2018). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om konsumentkreditavtal och vissa andra konsumentavtal*. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2018/20180230.pdf> den 11 10 2022
- Regeringens proposition 230/2018 s.51. (2018). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av bestämmelserna om konsumentkreditavtal och vissa andra konsumentavtal*. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2018/20180230.pdf> den 11 10 2022
- Regeringens proposition 234/2020 s.19. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_53+2020.pdf den 11 10 2022
- Regeringens proposition 234/2020 s.21. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_234+2020.pdf den 5 11 2022
- Regeringens proposition 234/2020 s.23. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_234+2020.pdf den 11 10 2022
- Regeringens proposition 234/2020 s.24. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_234+2020.pdf den 11 10 2022
- Regeringens proposition 53/2020 s.3. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_53+2020.pdf den 11 10 2020
- Regeringens proposition 53/2020 s.4. (2020). *Regeringens proposition med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_53+2020.pdf den 11 10 2022
- Regeringens proposition 53/2020 s.5. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen*. Hämtat från

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_53+2020.pdf den 11 10 2022

Regeringens proposition 53/2020 s.7. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_53+2020.pdf den 11 10 2022

Regeringens proposition 78/2012 s.10. (2012). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen*. Hämtat från <https://finlex.fi/sv/esitykset/he/2012/20120078.pdf> den 5 11 2022

Regeringens proposition 78/2012 s.13. (2012). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen*. Hämtat från <https://finlex.fi/sv/esitykset/he/2012/20120078.pdf> den 11 10 2022

Regeringens proposition 78/2012 s.28. (2012). *lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen*. Hämtat från <https://finlex.fi/sv/esitykset/he/2012/20120078.pdf> den 11 10 2022

Regeringens proposition 78/2012 s.29. (2012). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen*. Hämtat från <https://finlex.fi/sv/esitykset/he/2012/20120078.pdf> den 11 10 2022

Regeringens proposition 78/2012 s.30. (2012). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen*. Hämtat från <https://finlex.fi/sv/esitykset/he/2012/20120078.pdf> den 11 10 2022

Regeringens proposition 78/2012 s.4. (2012). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen*. Hämtat från <https://finlex.fi/sv/esitykset/he/2012/20120078.pdf> den 11 10 2022

Regerings proposition 101/2022 s.20. (u.d.). *Regerings proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning*. Hämtat från <https://www.finlex.fi/sv/esitykset/he/2022/20220101.pdf> den 11 10 2022

Regerings proposition 218/2022 s.19. (2022). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av konsumentskyddslagen, 13 § i lagen om vissa befogenheter för konsumentskyddsmyndigheterna och 5 kap. 3 § i rättegångsbalken*. Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_218+2022.pdf den 11 11 2022

Regerings proposition 234/2020 s.19. (2020). Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_234+2020.pdf den 11 10 2022

- Regerings proposition 234/2020 s.4. (2020). *Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen.* Hämtat från https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Documents/RP_234+2020.pdf
- Statsrådet. (den 21 12 2020). Utredning: enligt alla statistiska mätare har överskuldsättning ökat. Hämtat från <https://valtioneuvosto.fi/sv/-/10616/utredning-enligt-alla-statistiska-matare-har-overskuldsattningen-okat> den 11 10 2022
- Statsrådet. (den 30 3 2021). Ett positivt kreditupplysningsregister inrättas för att förebygga överskuldsättning. Hämtat från <https://valtioneuvosto.fi/sv/-/1410853/ett-positivt-kreditupplysningsregister-inrattas-for-att-forebygga-overskuldsattning> den 5 11 2022
- underrättelsetjänster, Å. (2018). banklån vs. snabblån. Hämtat från [https://abounderrattelser.fi/banklan-vs-snabblan/#:~:text=Det%20%C3%A4r%20normalt%20en%20kort,l%C3%A5net%20s%C3%A5%20snabbt%20som%20m%C3%B6jligt.\)](https://abounderrattelser.fi/banklan-vs-snabblan/#:~:text=Det%20%C3%A4r%20normalt%20en%20kort,l%C3%A5net%20s%C3%A5%20snabbt%20som%20m%C3%B6jligt.)) den 11 10 2022
- Yle, S. (den 2 7 2013). Snabblåneföretag kastade in handduken. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-677118> den 5 11 2022
- Yle, S. (2017). Extrem sjuklighet bland överskuldssatta. skuldstressen förkortar liv. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1247386#:~:text=Psykiska%20problem%20s%C3%A5%20som%20s%C3%B6mn%20st%C3%B6rre%20i%20denna%20grup> p. den 11 10 2022
- Yle, S. (2017). Snabblån-en on cirkel för många. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1199774> den 11 10 2022
- Yle, S. (2018). Allt fler rubriker om böndernas trångmål. "De tar snabblån som alla andra". Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1353698> den 11 10 2022
- Yle, S. (2018). Många Finländare har spelproblem-" jag spelade bort lönen samma dag som jag fick den". Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1354146> den 11 10 2022
- Yle, S. (den 6 8 2018). Pensionärer vill inte sluta leva på kredit. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1321120> den 11 10 2022
- Yle, S. (2019). Företag marknadsför snabblån till personer med betalningsanmärkning. Konsumentmyndigheterna tar sig an fallet: "fullständigt olämpligt". Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1367080> den 11 10 2022
- Yle, S. (2020). Snabblåneföretag fiskar fräckt efter företagare i knipa. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1458630#:~:text=%2D%20Man%20fiskar%20efter%20uppgifter%20om,p%C3%A5%20of%C3%B6rdelaktiga%20villkor%20%20ber%C3%A4ttar%20Kuismanen.&text=Svenska%20Yle%20har%20talat%20med,som%20Kuismanen%20p%C3%A5%20f%C3%B6retagarorganisationen%2> den 11 10 2022

Yle, S. (2021). Garantistiftelsen: Pensionärer tar snabblån för att hjälpa sina vuxna barn under coronapandemin. Hämtat från <https://svenska.yle.fi/a/7-1524432> den 11 10 2022